

ROZSAHEGYI KÖNYVTÁR
+ HHO10
Gyomaendrőd, Blaha u. 21.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

VIII. évfolyam 10. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2001. október

KÖSZÖNTJÜK OLVASÓINKAT A HARMADIK ÉVEZREDBEN!

Emlékezzünk, hogy soha ne felejtünk!

Emlékezzünk!

Így október táján itt-ott e hazában elszomorodnak a magyar szívek. A történelem viharai nem egyszer tépázták a Kárpátok övezte országunkat. Két nagy tragédiával végződött eseményre emlékezzünk ezekben a napokban: 1849. október 6. - 1956. november 4.

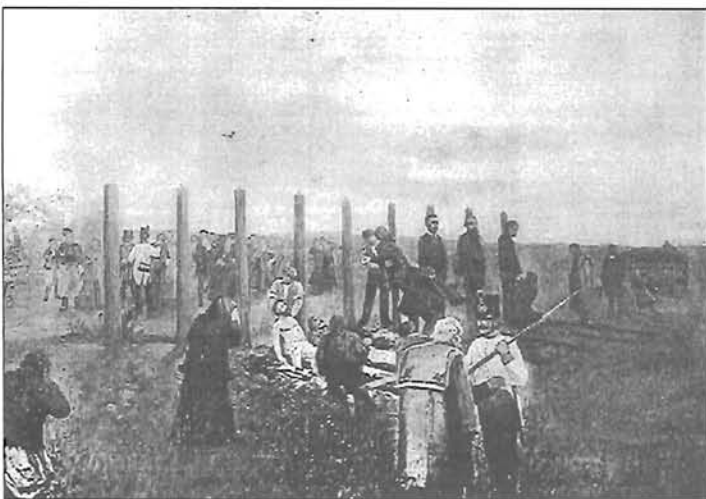
„Azt hittem – szölt Damjanich, mikor a nyakára fonták a kötelet – utolsó leszek, ki mindig első voltam a csatában.” „Odafönn igazságosabban ítélnék fölöttünk” volt Leiningen utolsó szava. „Hodie mihi cras tibi!” (Ma nekem, holnap neked!) kiáltotta Nagy Sándor. „Éljen a haza” kiáltá Damjanich ... Arad várában összesen 16 vezért végeztek ki. 464 fogoly közül 400-t várfogságra vetettek, közülük 183-t vasban. Pesten az Újépületben működő haditörvényszék ítélete által 49 akasztás és 65 főbelövés összesen 114 kivégzés történt.

Es Európának egyetlen szava sem volt!

A pesti Újépület, Olmütz, Josefstadt, Kufstein, Theresienstadt, Königratz, Munkács, Komárom, Arad, Pétervárad, Gyulafehérvár, Nagyszében börtöneiben 1765 ítélet szomorította a magyar családokat. A szabadságharc áldozatainak száma meghaladta a harminchétezret. Alig akadt magyar család, ki ne gyászolta volna szeretteit, fiait, testvéreit, az apákat. És következtek az elhallgattatás évei, amit mi Bach korszaknak jegyzünk történelmünk lapjain.

Am a dicsőséges '56-os forradalmat és szabadságharcot is vérbe fojtotta az önkényuralom, a diktatúra.

Az aradi vértanúk levétele a bitófáról
(Hadtörténelmi múzeum)

Emlékezzünk!

Október 28-án a Magyar Rádióban, az esti órákban hangzott el Tildy Zoltán beszéde:

„Magyarok, drága testvéreim!

Nyolcesztendei internált-ság után újra szabadon szólhatok hozzátok. Irántok, sorsotok iránt, a haza iránt érzett felelősség készített, hogy részt vegyek Nagy Imre kormányában. Nagy Imre kommunista, én nem vagyok az, de mindketten – a kormány többi tagjaival együtt – elsősorban magyarok vagyunk.” Így kezdődött Tildy Zoltán beszéde, majd ezekkel a szavakkal fejezte be: „Az ifjúságot ma nemcsak arra kérem, hogy a becsülettel kezdett, becsülettel vívott harcot most már a haza és a nép érdekében, jövőnk érdekében becsülettel fejezze be. de arra is, készüljön fel azonnal a hazát építő munkára. Az egész magyar nép, az új kormány és minden felelősséget érző magyar ember várja őket, egyetemi fiaikat, munkás- és paraszti ifjúságunkat erre a munkára. Csendes, békés, nyugodt jó éjszakát kívánok most minden hallgatómnak. Békés munkát, jó napokat, jobb jövődöt az egész népnek.”

De a békés, jó napok nem következhetek el. Emlékezzünk november 4-re amikor a Magyar Rádióban a kora reggeli órákban ezekkel a szavakkal hangzott el Nagy Imre felhívása: „Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak a fővárosunk ellen, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt. Csapataink harcban állnak. A kormány a helyén van.”

Mint ahogy 152 évvel ez előtt az osztrákok kérésére beözönlött cári csapatok vérbe fojtották a szent magyar forradalmat, úgy 107 évvel később a magyar kommunisták kezdeményezésére beözönlött szovjet fegyverek szétzúzták a szabadságért harcoló magyar nemzetet. Hogy mennyi áldozatot követelt az ötvenhatos forradalom és szabadságharc, hogy hányan haltak meg a harcokban, s megtorlást követő években Kádár börtöneiben, ma sem tudjuk pontosan.

Am, mint ahogy 1848-at követte a 1867-os kiegyezés, úgy, a kommunista elnyomás sem tarthatott ítéletnapig. Nem is tartott. A ma magyarjai, amikor fejet hajtának a hősök előtt, nem felejtik, s nem felejtethetik, hogy áldozatuk nem volt hiábavaló.

Annyszer elmondtuk, s elmondjuk a Himnusz halhatatlan sorait:

„Annyi balszerencse közt, oly sok viszály után
Megfogyva bár, de törve nem, él nemzet e hazán.”

Császár Ferenc

Önök joga van tudni...

Önök joga van tudni, hogy miről döntött az önkormányzat szeptember 27-i testületi ülésén

Annyanban rendhagyó volt az ülés, hogy ebben a ciklusban talán először fordult elő, hogy a levezető nem a polgármester, hanem Dezső Zoltán alpolgármester volt.

Napirend előtt megtudtuk az okot, ami nagyon nagy örömmel tölthet el minden olvasót. Arról van szó, hogy a polgármester annak a nem mindennapi kötelezettségnek tett eleget, hogy városunkat képviselte Keszthelyen, ahol a Gazdasági Minisztérium a Széchenyi terv győzteseit hirdette ki. Nagyon nagy eredmény, hogy nyert a város pályázata a gyomai Ligeti fürdő fejlesztésére 393 millió forintot. Ez az összeg a részbeni fedezete a fürdő rekonstrukciójának, és új fedett uszoda és látvány medence megépítésének. Ehhez az összeghez még közel ilyen nagyságrendet elő kell teremteni, ami a következő 2 év nagy feladatai közé tartozik. Piros betűs nap ez a városfejlesztési krónikájában. Köszönet illeti a polgármester és a testület kitaró munkáját, de nem szabad megfeledkezni azokról sem, akik a várost tiszta szándékkal menedzselik, és fáradhatatlanul dolgoznak azon, hogy a nagyobb támogatásra szoruló települések között is pályázataink sikeresek legyenek.

Ezt az örömhírt, átmenetileg beárnyalta Varjú és Társa Kft nevében felszólaló Varjú Elek, aki a szennyvízcsatorna építésével kapcsolatos közbeszerzési törvény általa vélt jogsértéseiről adott a jelenlévőknek igen részletes tájékoztatást. Mint ismeretes Varjú és társa Kft a polgári bírósághoz is fordult vélt igazának elismertetésére.

A testület több mint 40 napirendet tárgyal, ezek részletes ismertetésére hely hiány miatt nem kerülhet sor, de a legfontosabbak az alábbiak:

A város első félévi költségvetésének beszámolója elfogadásra került, amelynek főbb sarokszámai: bevételek főösszege: 1, milliárd, 38 millió forint, a kiadások végösszege 886 millió forint volt. Az éves bevételi és kiadási tervnek a teljesítése 40% alatt van, hiszen a tervezett nagy beruházások a második félévben indultak be. A város pénzügyi stabilitása jó, az intézmények tartják a költségvetési kereteiket, a megkezdett beruházások fedezete biztosított.

A vagyonyilatkozatra kötelezettek, illetve a munkakörök meghatározásra kerültek.

Gellai Józsefné intézményvezető a Gondozási Központ beruházási munkálatainak lebonyolítására megbízást kapott.

Városi Zene és Művészeti Iskola Hunya és Örménykút községben is végezheti tevékenységét.

Eladó a Fő út 5. sz. alatti volt Kalmár ház, ha tetszik a volt Kisegítő iskola. A pályázati feltételek az önkormányzat Vagyongazdálkodásán szerezhetőek be. Ajánlási ár: 5 millió Ft.

A Cigány Kisebbségi Önkormányzat pályázatot nyújtott be a szennyvíz szájáterő biztosítására.

A Kis Bálint Általános Iskola a fűtő-karbantartó munkakörben dolgozó 6 fős létszámot 3 fővel csökkenti november 15.-től.

Elkészült a szennyvízcsatorna hálózat IV. ütemének KAC pályázata. A mintegy 11 km-es csatorna normatíva szerint 398 millió forintba kerül. 2002-2003-ban lesz megvalósítva.

Helyiadó jogszabály módosítási javaslat megtételéhez járult hozzá a testület. A módosítás lényege, hogy székhely és

telephely hiányában is állandó ipari tevékenységnek minősüljön a nyomvonalas létesítményen keresztül végzett szolgáltatás (ilyen pl. építőipari, valamint nyomvonalas létesítményen végzett kivitelezési, fenntartási, szerelési, szervezési, szaktanácsadói, felügyeleti stb. munkák.) A megye több települését is érinti a kérdés, ezért Mezőberényvel összefogva terjesztik be a módosítási javaslatot.

Október közepén alakul meg a szennyvízközmű társulat. Az alakuló ülésen az utcabizalmik fogják képviselni azokat, akik az előzetes szándéknyilatkozatot aláírták.

Sportalap II. féléves elosztására tett javaslatot a Humánpolitikai Bizottság. A javaslat több tévedést tartalmazott a futballtámogatást illetően. Nemcsak szóbeszéd, hanem igaz is, hogy a Gyomai Futball Klub vezetése már másodszor támogatási kérelemmel fordult a Humánpolitikai Bizottság felé, annak ellenére, hogy tudja, hogy nem felel meg a pályázati feltételeknek. Arról van ugyanis szó, hogy a bajnokságra nem ez a nevű egyesület nevezett be, a pénzt még is ő kéri. Hogy miért? Ezt a kérdést próbálta a pénzügyi bizottság elnöke, Babos úr elmismásolni, viszonylag jó eredménnyel, mert a testület 1 nem, 2 tartózkodással jóváhagyta a Humánpolitikai Bizottság tudatosan félrevezető határozati javaslatát. Sajnos, hogy ilyen is megtörténhet, egy testületi demokráciában. Milliós forint feletti összeggel támogatják egyes képviselők, (s ők vannak többen!) a Gyomai Futball Klubot, amely sem tavaly, sem idén nem vett részt a bajnokságban. A bajnokságban a Gyomaendrődi FC csapata rúgja a labdát, de ő viszont nem kérhet támogatást, hogy miért, erről folyt (az előterjesztők számára biztos kimenetelű) vita.

Elutasította a Gyulai Bíróság a város több éve húzódó ügynevezett földtulajdoni perét. Közel 200 milliós vagyonnal lesz szegényebb a város e miatt a bírói döntés miatt. A részletes beszámoló a következő ülésen lesz, tekintve, hogy a tárgyalás a testületi ülés előtti napon volt.

A gépkocsik kötelező felelősség biztosítására vonatkozóan a biztosító társaságok nem aktualizált adatszolgáltatása miatt sajnos sok felesleges személyes egyeztetésre került még sor az Okmányirodán.

Az iskolák 2000/2001 évi munkájának igen részletes és értékes jelentését a Humánpolitikai Bizottság elnöke elismerő szavai, és összegező értékelése után a testület egyhangúlag jóváhagyta.

Nem támogatta a testület a „Jóbarát” névre hallgató, de valójában egy Fő utcai magánház előtt lévő buszmegálló át-helyezési kérelmet. A kérelmet a ház tulajdonosa nyújtotta be, azzal, hogy szeretnék a családi házuk nyugalalmát visszaszerezni, tekintve, hogy 25 éve túrik a buszmegálló okozta zajokat, és károkat. A megállót a Szabószövetkezet elé javasolták áttelepíteni.

Döntött a testület a díszpolgári és Gyomaendrődért emléklakett idei odaítélésében. Egy díszpolgári és 3 emléklakett kerül ez évben kiosztásra. Díszpolgár lesz Dr. Pikó Béla, emléklakettet kap: Kner Imre Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium kollektívája, Komédiás Kör, diákszinjatszótársulat, és Kiss László kereskedő. - A Szerkesztőség gratulál a kitüntetetteknek.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Gyomaendrőd város szennyvízberuházásának ünnepélyes megnyitása.

Szeptember 13-án a Juhász Gyula utcában került sor a beruházás ünnepélyes megnyitására, mellyel a város szennyvíz-beruházási programja II és III. ütemét kezdte el. A Békés Megyei Területfejlesztési Tanács 2001. július 30-i ülésén a 115 pályázatot bírálta el kedvezően, köztük városunkét is. A Domokos László vezette testület döntött a szaktárcával egyeztetve, hogy a Területi Kiegyenlített Szolgálat Alapból (TEKI) 85 millió forintot nyújt a város szennyvízberuházás II és III. ütemének befejezéséhez. Gyomaendrőd fejlődését, az itt élők és városba látogatók kulturált, tiszta életkörülményeinek biztosítását szolgálja ez a program.

Az alapkövetélen jelen volt Turi Kovács Béla környezetvédelmi miniszter, Latorcai János országgyűlési képviselő, a parlament gazdasági bizottságának elnöke. A miniszter úr beszédében kiemelte, hogy a csatorna már az utódoknak épül a nemzet egésze érdekében. Domokos László országgyűlési képviselő külföldi távollétében üdvözlő levelének felolvasására is sor került.

Erdemes felidézni a 2003-ig tartó beruházás forrásösszetételét: (az összegek ezer forintban)

	Támogatási arány	Összesen	2001.	2002.	2003.
Saját forrás	28,42%	453.810	131.952	146.952	174.906
Céltámogatás	40,00%	638.779	192.000	192.000	254.779
Környezetvédelmi Alap célú irányszabályzat (KAC)	20,00%	319.390	96.000	96.000	127.390
Vízügyi Célú Irányszabályzat (VICE)	6,26%	99.969	30.048	30.048	39.873
Területi Kiegyenlített Szolgálat Alap (TEKI)	5,32%	85.000	30.000	15.000	40.000
ÖSSZESEN	100,00%	1.596.948	480.000	480.000	636.948

A munka nagy jelentőségére való tekintettel az induló beruházás alapjait a katolikus egyház nevében Iványi László plébános úr, a református egyház nevében Sipos Tas Tőhötöm nagytisztelhető úr szentelte illetve áldotta meg. Az esemény megörökítésére a miniszter úr emlékfát ültetett az Október 6. Lakótelep melletti Millenniumi emlékparkban.

Az ünnepséget fórum követte, melyet Dr. Dávid Imre polgármester úr vezetett. Környezetvédelmi Minisztériumot 3 szakember képviselte, jelen volt Dr. Forján Mihály a Békés Megyei Környezetvédelmi Felügyelőség igazgatója, Dr. Cserei Pál a Békés Megyei Környezet- és Természetvédelmi Kft. ügyvezetője, és Mochnács Pál a Békés Mérnök Kft. ügyvezetője, a környék településéről több érdeklődő polgármester és helybeliek. A fórumon sok értékes szakmai információ, a felhasználók részéről gyakorlatias, a minisztérium által megszívlelendő javaslatok hangzottak el.

A Békés Megyei Önkormányzat Sajtóirodája közleménye alapján tájékoztatjuk még olvasóinkat, hogy a Területfejlesztési Tanács a TEKÍ döntése alapján Békés, Elek, Mezőhegyes, Mezőkovácsháza és Végegyháza is a központi források segítségével valósítja meg ez irányú fejlesztési törekvéseit.

Császárné Gyuricza Éva

Az Amerikát ért terrortámadás áldozatairól szeptember 16-án, a vasárnapi szentmisén emlékezett meg a város hívő közössége. A szentmisét követően a harangok az elhunyt ártatlan áldozatokért szóltak.

A Körösök Vidékeért Egyesület vállalta az 1945 után a temetőbe száműzött Nepomuki Szent János szobrának megfelelő szoborfülkét megépíteni. Eredeti helyén, a Dombszög előtt a forgalmi csomópont miatt nem alkalmas ma már hely, ezért kerül a templom elé. Október 23-án lesz megáldva.

Egy elkésett fénykép

Lapunk júniusi számának 115. oldalán Altné Salamon Terézia tollából olvashattunk az endrői ugari iskola április 28-án megtartott öreg diák találkozóról. A hozzánk most eljuttatott fényképet, a résztvevők egy csoportjáról, megkérve bár, mégis közreadjuk, tisztelve ezzel is az öreg diákoknak. Mint tudjuk a tanyai iskola 1969-ben szűnt meg s két éven belül le is bontották. Az öreg diákok szívében azonban örökké élni fog emléke.

A fényképen a következő „tanulók” láthatók: Knapcsek Jolán, Fülöp Margit, Vaszkó Margit, Magyar Margit, Hunya Imre, Pintér Bálint, Dinya László, Dávid Ilona, Dinya Ilona, Vaszkó Etelka, Salamon Teréz, Kiss Irénke, valamint Szabó Teréz a férjével és Hunya Alajos.

Bal oldali kép: a nagy beruházás ünnepélyes kezdete
Jobb oldali kép: Dr. Latorcai János képviselő, és Dr. Turi-Kovács Béla miniszter úr fát ültet városunkban

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi főd,
új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Fülöp Menyhért

1906 – 2001.

Fülöp Menyhért 1906. január 6-án Endrődön született, Fülöp István és Farkas Krisztina gyermekeként. Hárman voltak testvérek: Menyhért, Imre és Elek. Édesapját kisgyermekként vesztette el. Édesanyja próbálta pótolni az apa szeretetét is. A föld közelében élte le életét. Gazdálkodott, földet művelt, jószágot gondozott, miközben iskoláit végezte. Mint ezüstkalászos gazda bizonyította, a föld meghálálja, ha valaki szeretettel műveli.

1930-ban építkezésbe kezdett. Építkezett, ahol mint kereskedő kenyeret tesz saját maga és családja asztalára. 1931-ben kötött házasságot Giricz Eszterrel. 1932-ben született László fia, 1933-ban Éva leánya. Így kiteljesedett a család, megnövekedett a felelősség is. Gyermekeit taníttatta, szeretetben nevelte. 1939-ben megszületett harmadik gyermeke is, Menyhért fia.

A közösségért, a család közösségéért és a lakóhely közösségéért mindent megtett. Két első gyermekét útjára bocsátotta. László fia megnősült, Budapestre került, Éva lánya is férjhez ment, Biatorbágyon folytatta életét. 1954-ben Menyhért fia is elvégezte az elemi iskolát. Úgy gondolta, Szeghalmon folytatja tanulmányait. Szeptember első napjaiban elfoglalta helyét az új iskolában, azonban még ezen a héten, szombaton be kellett fejeznie középiskolai tanulmányait. Tanárai kivítették őket a Berettyó folyó közeli folyásához, hogy a nagy nyári hőségben kicsit fürödjének. Tudott úszni, mégis, amikor a tanulótársai játképből lenyomták a víz alá, többé már nem tudott visszajönni a víz felszínére. A társak azt hitték csak játszik, ezért nem igazán keresték, mire keresni kezdték, már késő volt. Csak napokkal később, holtan találták meg a testét. Szekéren hozták haza ha-

lott fiukat, és itthon temették el mély fájdalommal. Így vesztette el harmadik gyermekét 1954 őszén.

1955 nyarán, talán az elveszett fia „pótlására” megszületett negyedik gyermekük. Az elvesztett fiú emlékére őt is Menyhértnak nevezték el. (E sorok írója, aki ma a Dévaványai egyházközség plébánosa.) Közben Éva leányának két leánygyermek született. A budapesti nehézségek miatt ők is hazakerültek a nagypárhoz. Mivel az 56-os események miatt, mint kulákot üldözték, nem nagyon kapott munkalehetőséget az „úvilágban”. Nagy nehezen a Postára vették fel kézbesítőnek, a helyi hivatalvezető jövőtábol. Így tudott nehezen gondoskodni a rábízottakról.

1956-ban, a forradalomban harcolt a „felszabadítók” ellen, vállalva ezért a forradalom leverése után sok-sok megaláztatást, sőt az életveszélyt is. Gyermekeit is a haza szeretetére tanította. Így keveredett bele László fia fiatalon a forradalomba, és ezért mennie kellett. Először Ausztriába, majd az idők folyamán Angliába került. Vállalnia kellett a sorsüldözött fiú életét. Szüleitől, hazájától távol, éveken át. Fájdalom volt ez, László fia életében is, de legalább ekkora fájdalom a jó édesanya és édesapa életében is. A gyermek távol, nem 10-20 km-re, hanem több ezer kilométerre. Talán soha többé nem láthatják viszont. A hatvanas évek közepén talán enyhült a nyomás, úgy nézett ki, hogy viszontláthatják őt. Mégis az volt a szülők vágya, hogy ne jöjjön haza. Hátha csak csali az enyhülés, hátha, amikor hazajön, elfogják, és többé már el sem engedik, esetleg megölik. 1968-ban, hosszú gondolkodás, töprengés után az édesapa rászánja magát. Meglátogatja fiát a nagyvilágban, vállalva a több ezer kilométeres utazást. Így láthatták egymást viszont, több mint tíz év után, Isten kegyelméből. Innen már könnyebb volt a találkozás, hiszen évenként a nagyfiú, László hazalátogatható, a szülők és az egész család nagy öröme.

Kereszténység iránti elkötelezettségét bizonyítja, hogy már 1947-ben tagja volt a Demokrata Néppártnak. Az új idők kezdetekor, a rendszerváltozás után, tagja lett a Kereszténydemokrata Néppártnak, majd a Kereszténydemokrata Szövetségnek.

A köztisztületnek, s a falu megbecsülésnek jele volt az is, hogy a hatvanas évektől több mint tíz éven át a Hunyai Egyházközség testület érdemes tagja volt.

1986-ban elvesztette, eltemette feleségét. Még ebben az évben új házasságot kötött Gellai Ilonával. 1993-ban eltemette második gyermekét, egyetlen leányát, Évát.

2001. augusztus 9-én halt meg. Hunyán, augusztus 14-én, az első felesége mellé temette el Gyulay Endre Szeged-Csanádi megyéspüspök, az espereskerület papjainak segédletével. A község lakossága nagy részvétel kísérette utolsó útjára.

Ifj. FÜLÖP MENYHÉRT

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek, háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Áldjad az Úr nevét!

Felemelő hálaadó, ünnepi istentiszteletnek lehetnek tanúi mindazok, akik eljöttek szeptember 23-án délelőtt a Gyomai Református Templomba. Sipos Tas Töhötöm nagytiszteletű úr által elmondott fohász után a hívek zsolozsmás énekekben dicsérték az Urat. A lectiót Szabó Endre esperes úr mondta el. Majd a Gyomaendrádi Zenebarátok kamara kórusa énekelt. Ezt követte Roszik Anita, idén konfirmált tanuló szavolata. A prédikációt Dr. Bölcskei Gusztáv a Tisztántúli Református Egyházkerület Püspöke, a Magyar Református Egyház Zsinatának elnöke mondta. Utána ismét felhangzott a gyülekezeti ajkán az ének:

„Áldjad az Úr nevét, Őt áldja minden énbenem!
Őt áldja lelkem, és róla tégy hitvallást nyelvem!
Ej ne feledd, napfényed Ő teneked,
Őt áldja örökké! Ámen.”

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskolában tanuló református hittvallás gyermekek szolgálata következett.

Ezt követte Dr. Szilágyi Ferenc a Károli Gáspár Református Egyetem nyugalmazott dékánjának erre az alkalomra írott verse, melyet ő maga mondott el.

A hálaadó istentiszteletet Sipos Tas Töhötöm nagytiszteletű úr beszámolója zárta. Az ő szavaiból idézünk:

„Szeretett Gyülekezet, Főtisztelendő Püspök úr, kedves Vendégeink!

Az ország – szerintünk legszebb, de nagyon sok elfogulatlan vélemény szerint is legalább – egyik legszebb és egyik legnagyobb református templomában örömmel vagyunk, és szívünkben Isten iránti hálaival. A templom után a gyülekezeti ház az irodaépülettel együtt került felújításra és ezért adunk és adunk hálát a mi Urunknak.

A templom története röviden: 1791-ben kezdték építeni őseink először a tornyot, majd 1807-től a templom hajóját, melyet 1813 szeptemberében fejeztek be. A későbbiek során a tornyot még megmagasították, de egyébként a templom mérete a jelenlegi maradt. 1878-ban történt egy nagy felújítás, amikor a torony körbejárója kőkorlátját a mostani vas-korlátúra cserélték. Az épületet külső két párkánya közé épített kufsteini cementből készített balluszterekkel díszítették, s a templomkertet körbekerítették a jelenlegi vaskerítéssel. Ezután 1938-ban volt nagy külső és belső felújítás, amelynek színeit most is megtartottuk. Akkor kapta a belső, a jelenlegi 3 domináns bibliai színt: Fehér, arany és piros. Akkor építették meg a Papp Zsigmond tervei alapján az orgonát. Ő faragta akkor a páratlan szépségű tölgyfa ajtókat s az ő tervei szerint történt a templomkert parkosítása is

Az elmúlt évtizedek során a gyülekezet itt is töredékre fogyatkozott. A hatalmas templom és az egyházi épületek karbantartására, felújítására nem volt pénz. Mégis, mindig igyekeztünk a lehetőségek szerint elvégezni a legfontosabb munkánkat. Előbb 1980-ban az orgonát újítottuk fel. 1986-ban a templomtető paláztát cseréltük le - sajnos nagyon rossz minőségű - palára. Azután a templombelső festetük újra. S évvél ezelőtt a torony vakolatát kellett kijavítani, mert a tetőt újra összerakta a lehulló vakolat.

Mindezek után a Szeretetotthon és működtetése kötötte le a anyagi és fizikai erőnket. A 2000. évben már nagyon időszzerűvé vált a külső felújítás. S végre sikerült valóra váltani azt, amit jómagam még néhány évvel ezelőtt is álomnak tartottam csupán. A legtöbben azt kérdezték, arra kíváncsiak, hogy hogyan, mennyiért és miből? E három kérdésre próbálok rövid választ adni.

Hogyan? – Úgy ahogyan énekeltük is -, hogy az Úr mindent oly szépen intézett”, nagy irgalmát naponta töltötte ki reánk, s áldását mindenben éreztük. Adott egy vállalkozót – a válogatás során a sokból – Fászkerti László személyében -, aki csapatával elvégezte azt, amit mindenki láthat. Azután, vagy még előbb Szmola Imre műszaki ellenőrünket, akivel hosszú évek óta – a Szeretetotthon építése óta – dolgozunk jó egyetértésben együtt. Sikerült úgy felügyelni a munkát, hogy

azok végül is minőségi munka legyen. S elmondhatjuk, hogy nem a kialakított pénz határozta meg a feladatot. Ezt az jelentette, hogy a meglévő anyagiakhoz úgy kellett igazodni, hogy azért – az előre láthatóknál is – többet kellett végezni. Köszönet érte innen is. S ha a külsőnél tartunk, akkor mindenképpen el kell mondanom, hogy a színek izléses, szemet gyönyörködtető voltát annak a munkának is köszönhetjük, amit Bálint Lajos és csapata kivitelezett. Talán ők voltak, akik a leghosszabb időt töltötték itt. Akik, az előttük dolgozók mulasztásait is pótolni, javítani kényszerültek mindig. Külön köszönet nekik, abban a reményben, hogy az itteni még hátralévő munkájukat is kiváló minőségben fogják elvégezni.

Mennyiért? A mennyiértre rövid a válasz: valamennyivel több, mint 21 millióért.

S a harmadikra, hogy miből? – Újra csak azt idézhetem, hogy az Úr valóban mindent oly szépen intézett. – Hiszen amint említettem is, reményünk sem lehetett annyi pénzre. S akkor, amikor a kilátástalan távolságra halasztott egyházi ingatlan rendezése során hirtelen, váratlanul 3,9 millió kifizetésre került – még a Szeretetotthon építésekor -, akkor sikerült valamennyit félretenni, s ahhoz gyűjteni helyi adományokat. Eljutottunk odáig, hogy pályázni tudtunk. Azután kiderült, hogy most már az Áfát is vissza lehetett igényelni a templomépítésnél megyénkben is. S bár a Kulturális Örökség Minisztériumától nem kaptunk pályázatunkra pénzt, többszöri biztatásra sem, az egyházkerületi pályázati támogatás nagyon sokat jelentett: 4,5 millió forint. Ezúton is köszönetet mondunk érte. Ugyanakkor jökor jött a Hősök útja 51. sz. alatti ingatlanunk értékesítése is. Ehhez szükséges volt az önkormányzat gyors eljárása, az ingatlan átminősítésére. Ezért és a felújításhoz adott háromszázezer forintos önkormányzati támogatásért is köszönetünket fejeztem itt ki. 6,3 milliót kaptunk az ingatlanért. Így sikerült az idők során tönkretett torony vörösréz borítását is rendbe tenni, amelyen még golyó ütötte lyukakat is talált Magi Balázs hajdúnánási bádógasmester akrobatikus csapata. Miután a templom felújítási munkái befejeződtek, a toronyóra felújítását is el tudtuk végeztetni. A város lakóinak elismerésére és örömeire újra üti az óra a negyedeket, feleket, háromnegyedeket és órákat. Sőt, két alkalommal zenél is. Reggel a 42. zsoltár 1 versét hallhatjuk most már fél nyolc órakor, este hét órakor pedig Kodály esti énekét. A toronyóra és körbejáró rész megvilági-

tására is sor került. Mindez Orbán József mesteri munkájának köszönhető. A felújítás sora itt még nem ért véget. A Gyülekezeti Imlaterem külső s a város szerintem egyik legérgebb épületének, az egyház irodaépületének a felújítását is most végeztük el. Ehhez segítséget ugyancsak egyházkerületi pályázatból kaptunk, 1,5 millió forintot. Ezt is hálás szívvel köszönjük. S a mostani munkához jelentett kamoly támogatást az az összeg is, ami egy szeretetotthoni lakónk elhalálása után kapott végrendeleti örökségből való. Minden adományért, segítségért Istennek adunk hálát és az adományozóknak mondunk köszönetet. Csakúgy, mint az építőknak, akiknek munkáját nagyon sok kívülről is elismerte.

Akkor, amikor ezt a mai napot szervezni kezdtük, úgy volt, hogy a felújítások végéhez érve fogunk ünnepelni. Mára viszont nyilvánvalóvá vált, hogy felújítások közben ünnepelünk. Ugyanis úgy tűnik, hogy ennek nem lehet a végéhez érni. Sajnos folytatni kell. A 15 éve felrakott pala minősége minősíthetetlen. A kijavított tető beázott. Fászkerti úr javaslatára faliával borítottak be 350 m² felületet a padlásán, amely jelenleg fel is fogja a vizet. De ez nem lehet végleges megoldás. Püspök úr felé már is jelentem: lehet, hogy jövőre ehhez segítség kell. Pedig jövőre már a Szeretetotthonnál ránk váró még nagyobb munkákat szeretnénk volna csak kezdeni és végezni, amihez ugyancsak segítséget, támogatást kérünk.

Azt, amit eddig is tettünk, s amit tenni fogunk, örökkévaló Istenünk kegyelméből tettük és tesszük. Soli Deo Gloria!”

E hálaadó istentiszteletéről és ünnepségről szóló tudósításunkat nem fejezhetnénk be szebben, mint Dr. Szilágyi Ferencnek a templomban elhangzott versével:

A gyomai Református Templom felújítására és felszentelésére
Az Úrnak 2001. esztendejében

Ebben a templomban lettem hű az Ige által
Isten dolgához, mint megírta eleve,
gyermeki hanggal szóltam e helyen a szám - s erkölcsani tételt:
kétszer kettő: négy – bárhol is a Nap alatt;
s itt zengette szívem vizgán a Petőfink verse szavával:
legszebb hon a hazám mind e világ kerekén –
templom s iskola még amikor szent egység volt e hazában
s szív és ész nem volt szemben: akarta a jót
mindkettő. Kettős nevelés: a hazugság dús melegágya
nem fészkelte itt még, szíve kokukkiakat –
Lelki kenyért és bort itt vettem, szent anyanyelvünk,
lengé kalászdoból, ért nedű izeiből,
melyet a földműves művész a kapunkon megfaragott volt:
ott a kehely s a gerezd s bűza, a címeredül.
A hű s helytállás nagy, erős bűzjája valál itt
védél, amikor a drága harangjaid el-
vitte a megszállt teherautón zord idegenbe:
vetve az országot mélybe, harangtalanul.
Ámde a vész múltán kondúla újra harangunk:
híva az élőket, sirva siratva a gyászt.
S bár a tüzes madarak szállongtak körülöttem
S tankágyú érce tépe faladba sebet,
akkor is a mentsvár voltál: menedéke e földnek, e népnek
és e a sebed hegedt, s álla újulva falad;
s hogyha öreg tornyod' meglátta a messzire tévedt
vagy ha a lágerből végre közénk hazatért:
térde borult s levevén süvegét, könnyezve rebegete
az itt szívebe zárt s majd' feledette fohászt.
Mert te a biztos pont voltál mindig is e tájon,
útjelzőnk s örünk s írig, s azon tova is
mindig újulván; ha a néped, híveid is benn
újulván tölnék szívüket minden időn,
mint ahogy az ősök hittel megteltek e helyen
s általuk állta falad századok ostromait:
új évszázadnak nézzen büszkén elebe e szentély:
tisztá, erős várunk – s általa, véle mi is.

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. hétfő: Lisieux-i Kis Szent Teréz
 2. kedd: Szent Örzöngyalok
 4. csütörtök: Assisi Szent Ferenc
 6. szombat: Szent Brúnó
 7. vasárnap: évközi 27. vasárnap
 8. hétfő: Szűz Mária, Magyarok Nagyszónya
 9. kedd: Szent Dénes püspök és társai vértanúk
 14. vasárnap: évközi 28. vasárnap
 15. hétfő: Avilai Nagy Szent Teréz
 16. kedd: Szent Hedvig szerzetesnő
 17. szerda: Antióchiai Szent Ignác püspök, vértanú
 18. csütörtök: Szent Lukács evangélista
 19. péntek: De Brébeuf Szent János és Jogues Szent Izsák
 21. vasárnap: évközi 29. vasárnap
 23. kedd: Kapisztrán Szent János áldozópap
 24. szerda: A Szegei Székesegyház felszentelése
 25. csütörtök: Boldog Mór püspök
 28. vasárnap: évközi 30. vasárnap

OKTÓBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.
 Október 14-én: 9-kor és este 5-kor. Dél előtt püspöki mise, bérmálás.
 Októberben esténként 5-kor rózsafüzér.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

október 7. és 21., vasárnap, fél 12.

Hunyva

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsőpenteeken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
 Október 14-én az endrői bérmálás miatt reggel 8-kor.
 Október 17-én, szerdán délelőtt 9-kor az espereskerületi gyűlés szentmiséje.
 Októberben esténként fél 5-kor rózsafüzér.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 17 órakor.

Megemlékezések halottainkról:

November 1-én, csütörtökön délelőtt 11-kor a hunyai, délután 14 órakor az endrői szarvasvégi, 15 órakor a központi katolikus temetőben, 2-án, pénteken fél 12-kor a gyomavégi temető keresztje előtt.
 Az endrői templom búcsúünnepé november 3-án, szombaton 10 órakor.

A világ felajánlása a legszentebb Szűzanyának, Máriának

Szentatyánk a világ püspökei nagy részének jelenlétében 2000. október 8-án felajánlotta a világot a Boldogságos Szent Szűznek. Ezen az évfordulón egyházmegyénk minden templomában megismételjük e felajánlást október 7-én vasárnap. Az eredeti szövegben egyházmegyénk főpásztora apró módosítást tett.

1. „Asszony, íme a Te Fiaid!” (Jn 19,26)

A szentév befejeződött. Te, Anyánk, e Jubileum során megmutattad nekünk Jézust, méhednek áldott gyümölcsét, az Igét, amely testté lett, a világ megváltóját. Az ő szava, amely rád mutat és Téged anyánkká tett, visszacseng fülünkben: „Asszony, íme a Te Fiaid!” Amikor Krisztus rád bízta János apostolt és vele együtt az Egyház fiait és leányait, sőt, minden embert, világ megváltójaként nem kisebbitte kizárólagos szerepét, hanem épp megerősítette azt. Te vagy a fény, amely Krisztus világosságát nem csökkenti, mert Te benne és általa élsz. Egész léted „igen”: „fiat.”. Te vagy a szeplőtelen, Te vagy a kegyelem teljessége és visszfénye. Nézd, itt vannak fiaid és leányaid, akik az új évezred elközeledtével körülvesznek Téged. Egyesülve Péter utódjának hangjával és a világ összes püspökének szavával, ma az Egyház nálad keres menedéket, s anyai oltalmadba helyezi magát. Bizalommal kéri közbenjárásodat a jövő kihívásainak láttán.

2. A kegyelmek jubileumi esztendejében sokan tapasztaltuk meg az irgalmasság feletti túláradó örömet, melyet az Atya Krisztusban nekünk ajándékozott. Minden rendű és rangú ember kész ennek az ajándéknak fogadására, így az egész földkerekséget betöltő részegyházakban, s még inkább a kereszténység központjában. A fiatalok Rómában örvendeztek és lelkesedtek. Ott imádkoztak és könyörögtek a betegek. Oda zárándokoltak a papok és szerzetesek, művészek és újságírók. A munka, a technika és a tudomány emberei, gyermekek és felnőttek. Mindenki a Te szeretett Fiadban ismerte föl Isten Igéjét, aki méhedben testté lett. Könyörögj ki, ó Anyánk, közbenjáró szavaddal, hogy ennek az évnek a gyümölcsei ne menjenek veszendőbe, s hogy a kegyelem

A márianosztroi kegykép

magvai a szentség teljességévé növekedjenek. Erre hívtunk mindannyian.

3. Ma rád akarjuk bízni jövőnket, amely előttünk áll. Kérünk Téged, hogy kísérelj el bennünket az úton. Férfiak és nők, mi mindannyian, rendkívüli korban élünk, tele ígérettel és nehézséggel. Az emberiség ma olyan hatalmas eszközök birtokában van, mint még sohasem: képes arra, hogy virágzó kertté változtassa, vagy teljesen lerombolja a világot. Az emberiség elérte azt a rendkívüli képességet, hogy még az élet kezdetébe is belenyúljon. Ezt mindenki javára is használhatja, az erkölcsi törvény keretei között vagy engedhet a tudomány rövidlátó gögijének, amely nem ismert határokat és megtagadja a minden egyes emberi életet megillető tiszteletet is. Az emberiség ma

oly válaszút előtt áll, mint még soha. A szabaddulás, ó legszentebb Szűz, ismét csak egyedül a Te Fiaid Jézus.

4. Ezért szeretnénk mi téged, Anyánk, mint János apostol, házukban befogadni (vö. Jn 19,27), hogy megtanuljunk Tőled, hogyan legyünk hasonlók a Fiaidhoz: „Asszony, íme a Te fiaid és leányaid!” Itt állunk előtted. Anyai oltalmadba ajánljuk önmagunkat, az Egyházat és az egész világot. Kérd meg Fiaidat, hogy ajándékozza nekünk Szentlelkének teljességét, az igazság Lelkét, amelyből élet származik. Fogadd a Lelket nekünk és velük, mint a jeruzsálemi ősegyházban, amely pünkösöd napján köré gyűlt (vö. ApCsel 1,14). Isten lelke nyissa meg a szíveket a szeretet és az igazság számára. Ébressze föl az egyéneket és a nemzeteket a kölcsönös megértést és a béke őszinte akarását. Minden embert rád bízunk, elsősorban a legvédtelenebbeket: a gyermekeket, akik még nem jöttek a világra, és a gyermekeket, akik szegénységre és szenvedésre születnek, a fiatalokat, akik életük célját keresik: a munkanélkülieket, és azokat, akik éheznek és betegek.

Rád bízunk a szétzilált családokat, az időseket, akiket senki sem támogat, és mindenkit, aki elhagyatva, remény nélkül él.

5. Anyánk, Te ismered az egyház és a világ szenvedéseit és reményeit. Állj fiaid és leányaid mellett a próbák idején, amelyet a hétköznapok mindnyájunknak tartogatnak. Add, hogy mindannyiunk közös fáradozása által a sötétség ne győzhessen a világosság fölött. Neked, megváltás hajnalpírja, ajánljuk utunkat az új évezred felé.

- A nagyvilágban szegény kis hazánkat külön is oltalmad alá helyezzük, amint neked ajánlotta már Szent István első királyunk is, és azóta anyai oltalmadat oly sokszor megtapasztaltuk. Bízunk abban, hogy könyörgésedre az Úr, továbbra is ránk tekint, és mindig megsegít. -

Vezetéssed alatt találja meg minden ember Krisztust, a világ világosságát és az egyedüli Megváltót, aki él az Atyával és a Szentlélekkel, mindörökkön örökké, Amen.

Kereszténydemokraták találkozója

Hosszú évek óta (1997-) először volt olyan összejövetel, ahol találkozhattak azok a kereszténydemokraták, akiket az idők folyamán ide-oda sodort az élet, vagy úgy is mondhatnánk, hogy egy meggondolatlan pártvezér és vezetés. Igen, szeptember elsején még a karzat is betelt a Szent Imre Gimnázium dísztermében. Jó volt találkozni azokkal a rég nem látott barátokkal, akikkel együtt kezdtük a 90-es évek elején egy akkor még nagy reménységű pártban, a kereszténydemokrata színekben a politizálást.

A megnyitó beszédet Varga László országgyűlési képviselő mondta el, aki a Demokrata Néppárt 1947-es parlamenti képviselője is volt. Üdvözölte a meghívott vendégeket, elsőként Kövér Lászlót a FIDESZ ügyvezető alelnökét, Surján László MKDSZ társelnököt, Latorcai János az MKDSZ választmányának elnökét, Dr. Semjén Zsolt helyettes államtitkár, Benyhe István politikai államtitkár, Rapcsák András képviselőt, és Szakolczai György főtitkár, valamint minden megjelent kereszténydemokratát. Üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy a legfontosabb feladatunk, a 2002-es választás megnyerése. Ahogy 1947-ben meg tudták mutatni a kereszténydemokrácia erejét, úgy az most is sikerülhet. Az összefogás erejét, és fontosságát is hangsúlyozta, és idézte az angol munkáspárti miniszterelnököt, aki kijelentette, hogy a szociális igazságossághoz a keresztény értékrend visz el. Kövér László Fidesz ügyvezető alelnöke beszédében a kereszténydemokrácia szerepét 3 sikon elemzte. Rövid múltbeli visszatekintés után a kereszténydemokrácia jelenlétéről beszélt, személyiségekről pártokban megjelenő értékekről, és a Fidesz vezette kormánykoalícióban megjelenő család politikai, középosztály egzisztenciáját erősítő vállalkozásbarát adópolitika törekvésekről. Hangsúlyozta, hogy a szegénységet megszüntetni nem lehet, de a középérteggel erősödésével lehet enyhíteni, és a polgári szerveződések, egyesületek, faluközösségek, a történelmi egyházak mind segíthetnek ebben. Mert ami jó az egyháznak, az jó az országnak is. Erkölcös, szellemileg kiművelt emberfőkre van szükség, és a 2002-es választások nagy tétje, hogy milyen lesz az ember, a polgár, a jövőben. Fontos a magyar öntudat helyreállítása, a határon belülieknek is tudni kell, mit jelent

magyarnak lenni! Merjünk büszkének lenni arra, hogy magyarok vagyunk. Ma már a magyarok többsége egyet ért azzal, hogy a határon túli magyarokat segítsük, egyet ért azzal, hogy sikeresek vagyunk, a házasságok száma 2001-ben emelkedtek, az abortuszok száma csökkent. Lelki és szellemi változás tanúi vagyunk, és a jövő évi választások során a választók dolga megítélni a Kormány működését, ami ha hibákkal tarkítva is, de tisztességgel tette a dolgát. A kereszténydemokráciának szellemi, erkölcsi értelemben nincs más alternatívája, politikailag sajnos van.

Európában magyarnak, Magyarországon európainak lenni, barankovicsi gondolattal fejezte be nagy tetszést arató beszédét Kövér László a Fidesz ügyvezető alelnöke.

Surján László az MKDSZ társelnöke hangsúlyozta a kiengesztelődés, a megbozósítás szellemének fontosságát, hiszen összefogás csak a megbékélés útján lehet! Elmondta, hogy nincs annál károsabb, mint ha a lényegiben egyet akarók széthúznak. Sajnos 1997-ben történt valami, ami a magyar kereszténydemokratákat szétválasztotta. Többen voltak, akik a biztos „alkot” nem merték elhagyni, a bizonytalanért. A majdan létrejövő uniós egységhez, széleskörű összefogásra, tiszta jogi helyzetre, minta erkölcsre, világos eszmerendszerre és politikai alázatra van szükség. Jelenleg még nincsenek együtt a feltételek, de biztos, hogy eljön az ideje. Ahol Európában nagy kereszténydemokrata pártok jöttek létre, azok mindig széleskörű összefogás eredményei voltak. Végezetül hangsúlyozta, hogy Magyarországon nem volt még kormány, amely a kereszténydemokráciáért többet tett volna, mint a mai.

Semjén Zsolt helyettes államtitkár az egyház prófétai küldetését hangsúlyozta, valamint azt, hogy az egyháznak társadalmi tanítása van, ezért irányt kell mutatnia. Csak mellérendelt szerepben képzelhető el az egyház és az állam kapcsolata. Az egyházi és állami oktatás egyenlő finanszírozását végre sikerült ennek a Kormánynak megvalósítani, ami azt jelenti, hogy a közfeladatot ellátó vallási intézményeknek is ugyanannyi pénzt kell kapnia a költségvetésből, mint az állami intézményeknek. Az egyenlő alapú finanszírozásnak az oktatáson túl a kultúra, közgyűjtemény területén is érvényesülni

kell. Elmondta, hogy ma 530 ezer gyermek tanul hittant állami iskolákban Nagy eredménye ennek a kormányzásai időszaknak, tehát, hogy az egyenlő finanszírozás elvét megvalósították, a vatikáni szerződést betartják, és az ingatlanok ügyének rendezése is megoldódott. Beszédét egy Platoni idézettel fejezte be, amelynek mondanivalója: ha a bölcs és becsületes emberek lemondanak arról, hogy saját maguk irányítsák a politikát, akkor a gazemberek fogják azt irányítani.

Rapcsák András képviselő, MKDSZ ügyvezető elnökségi tag beszédében hangsúlyozta hogy felkészült, a kor szellemét megértő, azt jól értékelő emberekre van szükség ahhoz, hogy a globalizációval szemben csatát nyerjünk. Ezért is van szükség a kereszténydemokráciára, amely az ember feltétlen tisztelete, a szolidaritás, vagyis a szeretet érvényesítése, és a szubszidiaritásra, vagyis az ügyek helybeni intézésére épül. Tevékenységünket, bárhol is fejtjük ki vizsgáljuk meg, és az egység fontosságára hívta fel a figyelmet.

Benyhe István politikai államtitkár (Egészségügyi Minisztérium) beszédét azzal kezdte, hogy családra, munkára, rendre alapozott társadalmat akarunk, az egység bontásának ideje elmúlt. A Fidesz eresze alatt a kereszténydemokrácia nem sorvadt el! Az elmúlt 3 év kormánypolitikája az egészségügyben abból indult ki, hogy az egészséges ember alkot, az életmód határozza meg az élet minőségét. Ezért a mérsékletesség, önfegyelem, önbecsülés, mások tisztelete, benne kell, hogy legyen az egészségpolitikában, ami nem betegségpolitika! Olyan teljes életre van szükség, amely a betegséget kiszorítja. A népegészségügyi offenzíva egyenlő azzal, hogy az emberi élet értékét nemcsak a fizikai, és biológiai körülmények határozzák meg, hanem a gondolkodásmód, az emberhez méltó élet.

A felszólaló kereszténydemokrata polgármesterek és megyei önkormányzati tagok azt sugallták, hogy nekünk kereszténydemokratáknak kötelességünk résztvenni a közéletben, nem a pozícióért, hanem az elvek képviseléseért, mert a mi feladatunk a kereszténydemokráciát átvinni a 21. századba. Kereszténydemokráciát csak kereszténydemokraták képviseljük!

Császárné Gyuricza Éva MKDSZ Békés megyei elnöke

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.**

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Czer év magyar történelmének eseményei

1683. július közepén a törökök Bécs alá érnek. Európa összefog Szobieszki János lengyel király vezetésével egyesített lengyel, bajor, és osztrák haderő véget vet az ostromzárnak, és elűzi a szultáni hadakat. És a három éve még Bécsét ostromló török seregek 1686-ban már Budát sem tudják tartani. Igaz, hogy az egyesített keresztény hadak nem Magyarország felszabadítására törtek, hanem jól felfogott európai érdekből űzték ki országunkból a Balkánig a törököket, azonban ez a siker hozta meg a magyarság számára a 150 éves török uralom alóli felszabadulást, bár a törökök teljes visszaszorítása a Balkánról még kétszáz évig tart. Az is történelmi tény, hogy a Habsburg Birodalom a törököktől megszabadított országot a fegyveres hódítás jogán a Birodalomhoz anektálja. Egyes intézkedéseivel csökkenti a nemesség jogait, de növelte a városokét, modernizálva a közigazgatást. Bár mindez a haladást szolgálta, ám az abszolutizmus jegye alatt.

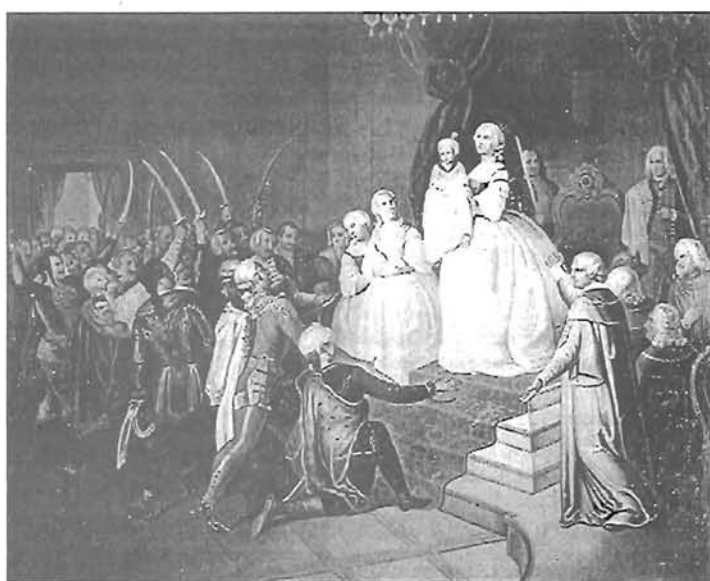
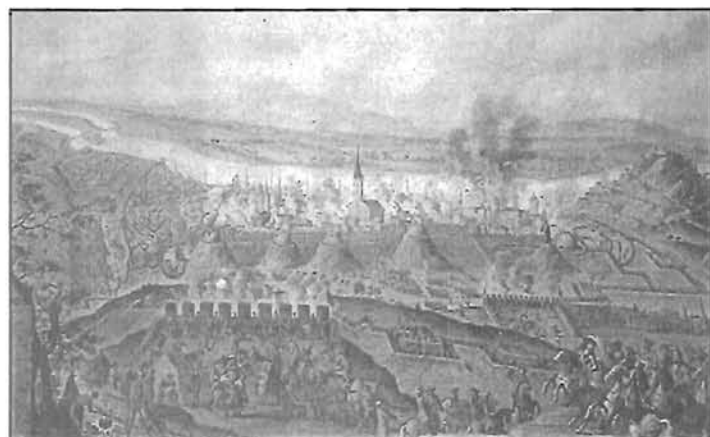
Képünk Frans Geffels korabeli festménye "Buda visszafoglalása." A flamand mester számos topográfiai hibával, ám roppant plasztikusan ábrázolja az ostromot, amely után Buda jelentős része romokban hever s közel egy évszázad telik el míg ismét alkalmassá válik a főváros szerepére.

Következő képünk Beczúr Gyula festménye: "Budavár visszavétele a törököktől" A festmény a magyar és osztrák csapatok 1686. szeptember 2-ai bevonulását ábrázolja a budai várba. A kép közepén fehér lovon Lottharingiai Károly fővezér, mögötte Savolyai Jenő és Miksa bajor választófejedelem. Körülöttük magyar főurak: lóháton Esterházy János, Pálffy János, gyalogosan felkötött karddal Petneházy Dávid. A földön Abdurrahman budai pasa holtteste fekszik.

Peregnék tovább a történelmi események: 1687. december 9-én Pozsonyban megkoronázzák Magyarország első örökös királyát, I. Lipót idősebbik fiát a kilenc éves I. Józsefet. (I. Lipót még hosszú ideig kormányoz.) 1711. szeptember 27-én III. Károly spanyol király elindul Barcelonából, hogy átvegye I. József halálával megürült német-római birodalmat. Október 12-én V. Károly néven német-római császárrá választják. 1713. április 19-én VI. Károly kihirdeti a Habsburg-ház törvényét a pragmatica sanctiót, melynek lényege, hogy fiú utód nemléte esetében, Károly leánya irra száll át a trón. 1740. október 20-án meghal VI. Károly, a Habsburg-ház utolsó férfi sarja, utóda Mária Terézia királynő, aki október 22-én kihirdeti trónra lépését, aki ekkor 23 éves. Dacára a sorra megkötött egyezményeknek, szinte mindenki megtagadja a leányági utódlást, s azonnali támadásokkal megkezdődik a Habsburg birodalom szétdarabolása.

A legenda szerint Mária Terézia első fiúgyermekével (a későbbi II. Józseffel) a karján jelenik meg a pozsonyi országgyűlés előtt, hogy trónja védelmére kérje a magyar rendeket. A könnyek közt elmondott királynői szavakra a rendek egy szívvel és lélekkel kiáltották: "Vitam et sanguinem" életünket és vérünket. Nem volt ez színpadi jelenés, sem legenda. A nemzet valahára oly királyt talált, ki lelkéhez birt szólni, bár ez a nemzet jussát

nem hagyja", de ha valaki bánni tud vele ingét is odaadja. E jelenetet örökíti meg képünk egy múlt századi óráképen. A legendából annyi igaz, hogy a királyné szeptember 21-én mutatta be a pozsonyi országgyűlésnek fiát. Am a rendek a szeptember 11-i országgyűlésen ajánlották fel közkiáltással életüket és vérüket".

Forrásmunkák:

A Magyar Nemzet Történelme (Atheneum 1898.) Magyarország történelmi kronológiája (Akadémiai Kiadó, 1983.) Képes magyar történelm (Magyar Könyvklub 1993.)

A magyar kereszténydemokrácia apostola - II. fejezet

Létünk nem egyik, hanem kizárólagos formája a kereszténység

tünk először szinte teljes palettájával azoknak, akik Barankovics igazi eszmei harcostársai voltak. A fiatal katolikus reformértelmiség – Giesswein mellett – elsősorban Prohászkaiban lelte meg történelmi előképét. Prohászka sokan sokféleképpen látták. Barankovics róla szóló írásában – kortársai többségétől eltérően – a hangsúlyt nem a nagy misztikusra, hanem a szociális lelkiismeretre és az igaz kereszténydemokráciának bátor megszólalójára helyezi. Úgy ítéli meg, hogy **Prohászka a kereszténység oldaláról a legerőteljesebben szól bele a nemzeti létkérdésekbe. Nélküle az ország nem helyeselte volna, hogy a „nemzeti eszmélés” keresztény jelszavakat tűzzön ki maga elé követendő csillagként.** Európában mi voltunk azok – hangoztatja –, akik legalább szavakban összekapcsolták a nemzeti megújítást a tiszta kereszténységhez való visszatéréssel.

Itt Barankovics gondolkodásának egyik meghatározó pontjához érkezünk el, nevezetesen hogy a társadalmi, szociális, és az ezeket figyelembe vevő politikai változások fundamentuma – megítélése szerint – csak a kereszténység, az egyház társadalmi tanítása lehet. Ezt egy István királyt dicsérő írásában ekképpen fogalmazza meg: „Nemzeti felemelkedésünk, többszöri új honalapításunk mindig a kereszténység hazai reneszánszához kapcsolódott és abból táplálkozott.” Majd később: „Létünk valóban nem egyik, hanem kizárólagos formája a kereszténység.”

Nagy hatással volt Barankovicsra Prohászka földreformjavaslata, melynek végső célját a nyomor felszámolásában és ezzel együtt az emberi méltóság helyreállításában látta.

Méltatta Prohászka szociális elkötelezettségét: „... a XX. században senki-

ben olyan tisztán nem csendült meg a kereszténység szociális lelkiismeretének szava, mint őbenne.”

A szellemi elődöket, szellemi hatásokat sorba téve bővíteni szükséges a kört Barankovics által a fenti idézetben megnevezett személyeken túl is. Rögtön Prohászka mellett Barankovics nagy tisztelettel adózott a hazai keresztényszociális gondolat másik nagy apostolának, Giesswein Sándornak. A Demokrata Néppárt 1947-es zászlóbontó nagygyűlésének színhelye éppen az ő személye miatt esett Győrre. Barankovics nagy ívű beszédében Giessweint a modern szociális és demokratikus keresztény állameszme útrairódójának, az evangéliumi szocializmus első magyar gyakorlati apostolának, a magyar kereszténydemokrácia közép-európai előhírnökének, a szociális és demokratikus keresztény politika tragikus hőségének, a DNP nagy előfutárának nevezte.

Barankovics nagyra értékelte a keresztényszociális tanítás két nagy pápáját, XIII. Leót és XI. Piuszt. Az utóbbiról írt nekrológiájában különösen kiemelte a Quadragesimo Anno történelmi szerepét. Ezt olyan műnek tartotta, mely irányt mutatott az individuális liberalizmus, a profitcélú kapitalizmus és az egyént elsikkasztó kollektívizmus politikai, gazdasági és társadalmi tévútjaival szemben.

(Kiemelések a szerkesztőtől)

Az ENDRŐDIEK BARÁTI KÖRE NOVEMBER 17-ÉN BUDAPESTEN TALÁLKOZÓRA HÍVJA TAGJAIT, SZIMPATIZÁNSAIT. A pontos részletek a következő számban lesznek.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Második szellemi forrásként Barankovics Ady forradalmiságát említi. Ady szervesen illeszkedik az *Elso-dort faluhoz* olyannyira, hogy Szabó Dezső a regény egyik alakját éppen róla mintázza. **Közel állhatott Ady biblikus ihletettsége a mélyen hívó Barankovicshoz, még közelebb a költő radikális társadalomkritikája.** A legnyilvánvalóbb találkozási pont azonban magyarságképünkben található. Barankovics úgy látta, Széchenyi óta nem volt senki, aki ennyire azonosult volna a magyarsággal. Sokan dekadenciának vélték Ady magyar harmóniára vágyódását – mondja –, amelyben Európa nem sikaszthatja el a magyarság lényegét, Európában is megmaradhatunk teljes értékű magyarnak. **Barankovics szerint Szent István óta változatlan a feladat: helyünket és szerepünket megtalálni Európában, és ez által saját kezünkbe venni sorsunk irányítását.**

Egész életpályája azt mutatta, hogy Barankovics Istvánhoz legközelebb az általa említett szellemi indítástok közül Prohászka szociális katolicizmusa állt.

Nem véletlen, hogy a püspök nevével fémjelzett társaságban találkozh-

Egymással megértésben, szeretetben együtt alkotni és élni

Kereszténydemokrata felfogás szerint a gazdaság a teljesítményre és a társadalmi igazságosságra, a versenyre és a szolidaritásra, az egyéni felelősségre és a társadalmi biztonságra épül.

Összekapcsolja az egyén teljesítményre való törekvését a társadalmi kiegyenlítéssel, és a természeti rend keretében megteremt a Termelés, a környezet megőrzésének feltételeit.

A piac és a verseny a gazdaság két alappillére. Ez a két pillér teszi lehetővé a javakkal és a szolgáltatásokkal való hatékony és elérhető áron történő ellátását, s gondoskodik arról is, hogy a termelés a fogyasztók igényeihez igazodjék, előmozdítva a folytonos megújulást.

A piac azonban állami szerepvállalás nélkül nem képes társadalmi igazságosságot szolgáltatni! Ugyanakkor egy piacgazdaságban az állami beavatkozás mértéke sem lehet korlátlan.

Valamennyiünk számára nyilvánvaló, hogy a gazdaság és a szociális biztonság elválaszthatatlan egymástól. Kölcsönösen korlátozzák és kiegészítik egymást, egy a szociális igazságot nélkülöző gazdaságpolitika társadalmi és nemzetgazdasági veszteségeket okoz, amivel veszélyezteti az egyén, és a családok boldogulását, ezáltal a társadalmi békét. A nagyobb fokú állami beavatkozás és a piac csekélyebb érvényesülése viszont a teljesítőképesség, a teljesítményre való hajlandóságnak a csökkenését eredményezi, melynek hatására mindenki számára kisebb lesz a jólét és korlátozódik a szabadság. Éppen ezért, amikor a magyar gazdaság helyzetét vizsgáljuk kereszténydemokrata szempontból, elsősorban arra kell választ adnunk, hogy a kormány mennyire erős, mennyire növekvő gazdaságot teremtett, s abban az egyén felelőssége, a társadalmi igazságosság és a szolidaritás milyen lehetőségeket kapott.

A gazdasági mutatók egyértelműen jelzik, hogy a gazdaság kiegyensúlyozott, növekvő teljesítményt nyújt.

Jelen előadásom szűkre szabott keretei közt, a teljesség igénye nélkül, csak azokra a területekre korlátozom gondolataimat, ahol a legmeghatározóbb és legkedvezőbb változások tapasztalhatók:

- A növekedés üteme az elmúlt három évben évről évre meghaladta a 4, tavaly az 5 százalékot. Ezzel együtt nőtt a versenyképesség, a minőség és a hatékonyság, ami európai mércével mérve is kiemelkedő volt.

- A hazai gazdaság teljesítőképessége és hatékonysága alapján a szakértők egyhangzó véleménye szerint hazánk már ma is alkalmas az Európai Unióba történő integrációra.

- Javult a közteherviselés, egyre kevésbé lehetséges és érdemes a jövedelmeket eltitkolni. A kormány tudatosan törekedett a közterhek csökkentésére, az elvonások lefaragására. Míg 1998-ban minden munkabéreként kifizetett 1 forint után 49 fillért kellett tb. járulékként a munkáltatóknak és munkavállalóknak befizetni., addig ez a

idén 44 fillér, jövőre pedig 38 fillérré csökken.

- Az új adópolitika alkalmazása és a **gyermek utáni kedvezmények,** valamint a **családtámogatások** eredményeként a legnagyobb és legkisebb jövedelmű rétegek közötti egyenlőtlenség növekedése megállt.

- A családi támogatások vásárlóértéke. Az inflációt is figyelembe véve 1998-ról 2001-re mintegy 30%-kal nőtt.

- A bérek és nyugdíjak reálértéke, azok érezhető növekedése és, hogy a törvényesen adható legkisebb bér a polgári kormány hivatalba lépésekor húszezer forintot el nem érő összegről negyvenezer forintra emelkedett s jövőre ötvenezer forintra nő, bizonyítja, hogy a polgári kormány már teljesíti a kormányprogramban meghirdetett célját, hogy a megtermelt értékekből egyre több maradjon az állampolgárok, a családok „zsebében”. Ennek egyik további legfontosabb eleme, hogy 2002-ben a nyugdíj teljes adómentességet élvez. A módosítás 320.000 nyugdíjast érint.

Csak érdekességképpen utalok a szakszervezetek reakciójára. A tavaly őszi minimálbér-tárgyalások során Sándor László még azt vetette a kormány szemébe, hogy kalandpolitikába kezdett, az általa irreálisan magasnak minősített minimálbér veszélyezteti a munkahelyeket, a munkavállalók biztonságát, a teljes munkaidős foglalkoztatást, most pedig már keveslik a jövőre tervezett 50.000 forintot, 58-60 ezer forint bruttó érték mellett kardoskodva.

- Az átlagos, egy főre jutó reáljövedelem és a fogyasztás idén és jövőre évi 4% körüli mértékben emelkedik

- A magyar vállalkozások fejlődését gátolta, hogy az előző kormány csupán a külföldi multinacionális vállalatoktól remélte a magyar gazdaság felemelkedését. A hazai kis- és középvállalkozások a nagy adók, az alacsony piaci részesedés és nem megfelelő versenyképesség miatt nem fejlődhetnek megfelelően. A kormányváltással szemléletváltás következett be ezen a területen is. A polgári kormány nagy súlyt helyezett a hazai vállalkozások, a kis- és középvállalatok működési feltételeinek javítására.

- Három év alatt a mikro- és középvállalkozások jövedelmezősége több mint 15 százalékkal javult.

- 10 millió forint éves árbevételig a behúzássra fordított kiadások után nem kell társasági adót fizetni.

- Lényegesen bővült az általányszavazást választók köre.

- A vállalkozások fejlődését a kormány új típusú fejlesztési hitelekkel támogatja, ennek megfelelően a vállalkozói hitelállomány három év alatt 75 százalékkal nőtt.

- Ma Magyarországon a piacok megnyitásának egyik legszűkebb keresztmetszete a közlekedési infrastruktúra. Ahhoz, hogy a tőke az ország munkaerő-tartalékokkal ren-

delkező országrészeibe is eljusson, mindenképpen szükséges ezeknek a térségeknek közlekedési vérkeringésbe történő bekapcsolása.

- Ezt szolgálta 2000. január elsejétől az egységes matricás díjrendszer bevezetése az M1-es és az M3-as autópályán, mely alapvetően olcsóbbította az autópálya-használatot, és ezt biztosította a MÁV-nak és az egyes VOLÁN társaságoknak nyújtott nagy volumenű költségvetési támogatás is.

- Tavaly beindult az autópálya-építés új hulláma is, amit a kormány szinte teljesen hazai vállalkozók bevonásával valósít meg.

A Horn-Kuncze kormány elhibázott gazdaságpolitikájának legszomorúbb jezeit az energiarendszer privatizációja és a terheknek a fogyasztókra való gátlástalan áthárítása volt. A polgári kormány szociális érzékenységét jól mutatja, hogy nem engedte a nyomásnak. Az elmúlt három évben bekövetkezett villamosenergia és földgáz áremelések az infláció éves értéke alatt maradtak, töredékét képezve a Horn-korszaki áremelkedéseknek.

- A mezőgazdaságban folytatódik a családi gazdaságok kialakítása. Ennek során a családi mezőgazdasági vállalkozásokra vonatkozó kedvezmények esetében a 4 millió forintról 6 millió forintra emelkedik az a határ, ameddig a vállalkozó ököz mezőgazdasági kistermelőnek minősül. A családi gazdaságok termőföld vásárlását illetékmentességgel, öröklését pedig 75%-os illetékkezdéssel kívánja segíteni a kormány. Az idén 4 milliárd forint, míg jövőre 5,5 milliárd forintot szán a költségvetés a mezőgazdaságból élő vidéki lakosság élet- és munkakörülményeinek javítására.

- Valamennyien tudjuk, hogy **jövőnk alapja az otthon.** Az otthonteremtés elősegítése az egyik legnagyobb feladat, amelyre a polgári kormány az eddigiekben már ismertté és elérhetővé vált kedvezményes hitelkonstrukciót és adókedvezményeket újabb kedvezményekkel bővít.

- A világ ma egy új társadalom, az **informaticai társadalom** megteremtésé irányába halad. Ez a társadalom tudásalapú társadalom, ebben az lesz a nyerő, aki a tudásba ruház be. Ehhez olyan iskolák kellenek, melyek mindenki számára elérhetők, s amelyekben az ismereteken túl azt is elsajátítják, hogyan lehet egymással megértésben, szeretetben együtt alkotni és élni! Ehhez nélkülözhetetlen a társadalom erkölcsi alapjainak emelése, és magának az erkölcsnek az oktatása is.

Ebből a rövid előadásból is kitűnik, hogy a kormány elmúlt háromévi teljesítménye, s így az ország teljesítménye - kereszténydemokrata szemmel is - igen jónak nevezhető. Ezért a költővel együtt bátran állíthatjuk:

„...mi benn vagyunk a fősodorban...
Vásznunk dagad, hajónk előre megy!”

Emléktábla avatás

KATÓ JÓZSEF EMLÉKEZETE
Halálának 75. évfordulóján

Lelkemnek rokona! Hisz a bölcsőnk álma közös volt
itt, a kalászt rengő nyárfasorú szikeken;
s véremnek rokona: nagyapámnak, a nótafa híru
jó cimbalmosnak volt húga édesanyád;
véredben muzsikált az a dal, a közös, a könnybe-mosolygó,
melyből íme, belém is valamennyi szorult.
Arcod csak képről ismertem, ám nagyanyámmal
erre, ha jártunk a vén temetőbe: betért
édesanyádhoz s így aztán vele mentem a sírhoz
hol költő nyugszik – énnekem isteni név
mert hisz megfordult a falunkban egyszer a költők
hős fejedelmi fia, fénye, Petőfi maga,
szent szavú nótafa itt rezg dús lombjával e tájon:
tartva Berénybe, Gyomán egykor a lángszava szólt.
Lelkünk mélyibe így sarjadt a szabadság- és szerelemnek
dalja; s te lengyel lányt hozva a hitvesedül
a testvéremzet harcát és költő-hőseit is meg-
ismerted, s tolluk kincse azóta miénk.
lengyelhon tisztel s a hazánk is, lám, a szülőhely
ismeri már műved, érti az érdemeid.
S a tágabb haza is; mert aki él a hazának
azt el nem feledik! Vérteli lelki rokon
ím, magam is zászlót hajtván könnyel köszönöm meg
mit közénk hintél: szellemi kincseidet.
És ami még lappang, azt is közfényre bocsátani készül
s őrizi az emléked hű születési helyed.

Szilágyi Ferenc

Szeptember 14-én Gyomaendrőd Város Önkormányzata és Bálint Sándorné Kató Klára kezdeményezésre avatták fel a gyomai születésű Dr. Kató József szülőházán (Kató József u. 3.) az emléktáblát, a költő, műfordító halálának 75. évfordulója alkalmából. Dr. Szilágyi Ferenc a Károli Gáspár Református Egyetem nyugalmazott dékánja emlékeszédet mondott: „Gyoma nagynevű poétája” címmel.

Utána Molnárné Oláh Gizella tanárnő és középiskolás diákok adtak elő a költő verseiből. Az emléktáblát a zeneiskolások fuvola-kísérettel Bálint Sándorné Kató Klára – a költő leánya – és Dr. Dávid Imre polgármester leplezték le. Koszorút helyezett el a család és a város mellett a gyomai Szülőföld Baráti Kör. A szülőháznál tartott fogadás után a vendégek átsétáltak a szomszédos református temetőbe a költő szépen rendbehozott sírjához, ahol a virágok mellett elhelyezték a Mezőtúri Református Gimnázium öregdiákjainak koszorúját – egykori iskolatársai emlékére.

Az író 1879-ben született. A középiskola elvégzése után részben a budapesti, részben a kolozsvári egyetem jogi fakultásán tanult, ahol doktori diplomát is nyert. Húsz éves volt, amikor első önálló kötete „Verseik” cím alatt megjelent. Második verskötete „Költemények” cím alatt, a harmadik „Életbarázdák” címen jelent meg. A népeletből összegyűjtött humoros apróságokat „Pipaszó mellett” a csabai Corvina adta ki. Lefordította Juliusz Słowacki „Mazeppa” 5 felvonásos verses tragédiáját. Újabb versei a Pesti Hírlapban jelentek meg. Ugyancsak sajtó alá szerkesztették „Kronikás” című munkáját is. Magyarország csaknem valamennyi lapjában olvashatták Kató József nevét, aki nagy népszerűségnek örvendett.

A világháborús idők őt is fáradttá és lehangoltá tették. Végig szenvedte a háború minden viszontagságát és borzalmát, ahonnan, mint százados került vissza és Zomborban elfoglalta régi hivatalát, mint pénzügyi titkár. Onnan mindenből kifosztva, kitették a szerbek. Így vette át a legnehezebb időkben a „Békés megyei Közlöny” szerkesztését s vezette 4 éven át. Ezt követően csendes visszavonultságban élt Gyomán, s várta a jobb idők fordulását.

Több kulturális intézménynek volt tagja, részint vezető elnöke, amely pozícióban a legnagyobb erőfeszítéssel dolgozott. – olvashattuk az erre az alkalomra kiadott meghívóból.

CIPÓTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsashegyi u. 11.
Telefon: (66) 284-301

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

75 éves a Péter András Gimnázium

Ebben az évben ünnepli a szeghalmi Péter András Gimnázium alapításának 75. évfordulóját. Ha valaki a lexikonban keresi Péter András nevét, nem találja meg, hiszen egy szűkebb vidékhez, Békés megyéhez, a Sárrethez kötődik életútja, cselekedete. A gazdag földbirtokos a század elején gimnázium létrehozására adományozta vagyonát. A végakarát 1926 szeptemberében valósult meg, ekkor nyitotta meg kapuit a szeghalmi református gimnázium.

Nagy Miklós, a fiatal igazgató szervezte meg a középiskola életét. Jelszava a következő volt: **„Legyen a gimnázium olyan fátyla, amelynek a sugarai az egész környéken világítanak és melegítenek.”**

Hetvenöt év elteltével elmondhatjuk, hogy ez a jelmondat ma is időszerű. A Berettyó-parti iskolában érettségizett közel ötezer diák életútja bizonyítja, hogy bölcs ember volt Péter András.

A iskola júniusban ünnepelte a jubileumot. Az ünnepségre sok öreg diák eljött, hiszen a tantestület tartja a kapcsolatot az egykori tanítványokkal. Az elmúlt évek során kialakult hagyományok adják meg ennek a középiskolának egyedí arculatát. Talán a gyomaendrődi olvasók számára is érdekes lehet néhány jellemző tevékenységünk bemutatása:

- Nyolc alapítványunk van, ezek támogatják a mai diákokat. Egyebek közt azt is lehetővé tesszik számunkra, hogy Angliába és Ausztriába utazhassanak nyelvtanítás céljából. Az 1%-os törvény alapján évente 1,5 millió forinttal gyarapodnak ezek az alapítványok.

- Önálló könyvkiadói tevékenységet is folytatunk. Timár Máté egyik regénye alapítványaink támogatásával jelent meg. Sinka István irodalmi hagyatékát is gondozzuk, évente szavazólversenyt rendezünk a költőre emlékezve. Ezen a versenyen gyomaendrődi középiskolások is részt vettek már.

- Az iskolában múzeumot alakítottunk ki, ahol gazdag tárgyi emlékekkel mutatjuk be az elmúlt évtizedek történetét (palatábla, Bocskai ruha, száraz bélyegző...)

„Diákká fogadom” – az elsősök Péter András síremlékénél 2001. szeptember

- Az idén avattuk fel a tanárok emléktábláját, melyen azok neve szerepel, akik legalább öt évet tanítottak gimnáziumunkban. A 78 név között két endrődi pedagógusé is olvasható: Dr. Csókási Béláé és Uhrin Jánosé.

- Június második szombatján minden évben öregdiák találkozóra hívjuk az egykori gimnazistákat. A gazdag programnak része a mai diákok produkcióiból összeállított műsor is. A tavalyi találkozón Endrődi Szabó Zoltán festményeiből nyílt kiállítás.

- Az iskola parkjában szobrot emeltünk Nagy Miklósnak és Péter Andrásnak. Az első igazgató szobrának avatásán Dr. Sztanyik B. László mondott köszöntőt.

- A gimnázium szaktantermeit az egykori tanárokról neveztük el. A termekben bemutatjuk a névadó életútját is. Az ajtó fellett elhelyezett rézdomborításokat Honti Antal készítette.

- Az iskola elsős diákjait minden év szeptemberének végén Péter András Halas-pusztai síremléke előtt fogadjuk a gimnázium tanulóivá, ahol az eseményt megőrkítő emléklapot is kapnak osztályfőnökeiktől.

- Honlapunkon minden fontos információ megtalálható gimnáziumunkkal kapcsolatban. Itt olvasható annak az ötezer diáknak a neve is osztályok szerint, akik középiskolánkban érettségiztek. A névsorban endrődi nevek is szerepelnek. (Bővebben a Városunk 1996. 6. számában.)

- A jubileumi évben a gimnázium által szervezett hagyományos Kovács János földrajzversenyt országossá bővítettük. A legjobb földrajzosok a Sárrett fővárosában versenyeznek, köztük a Kner Imre Gimnázium tanulói is.

- A jubileumra megszerkesztettük a Szeghalomvidéki Hírlap Különszámát és hamarosan megjelenik az iskolai évkönyv is.

E sorok írója 1970 óta él Szeghalmon. Öt évig kollégium-, 1975. óta pedig a gimnázium igazgatójaként tevékenykedem a város és környékének közoktatásáért.

A 31 év alatt sikerült megvalósítani humanista pedagógiai programomat. Örülök annak, hogy szülőföldemről is figyelemmel kísérik munkámat. Megtisztelő volt számomra, hogy a Timár Máté szoboravatató ünnepség szónoka lehettem és tolmácsolhattam 60 tanár és 730 diák üdvözlését a résztvevőknek. 1999-ben újabb öt évre kineveztek a szeghalmi integrált középiskola igazgatójának. Szeretném ez idő alatt tapasztalataimat átadni az új nemzedék tanárainak, igazgatóinak. Ennek része ez a kis megemlékezés is, melyet ajánlunk a Városunk olvasóinak.

VASZKÓ TAMÁS

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A Kollégium nagyenyedi korszaka

Apafi Mihály Bethlen János kancellár javaslatára 1662 okt.6.-án kelt rendeletével a gyulafehérvári kollégiumot birtokainak középpontjába, Enyedre helyezte át. A többéves zűrzavar után a kollégium valóságos újjáalapításának számít, ez a rendelkezés, melynek indoklásában ezt olvassuk: „... ne alunnék a változások között is a schola tanítás, nem lévén azért mostan erre alkalmasabb hely Enyednél, mind a Collégium jószágára s mind egyéb dolgokra nézve szállást és maradást oda rendeltünk.“ A várfalakon belül már voltak épületei a kollégiumnak, de megvették még az iskola számára a Bethlen-kastélyal szemben lévő sarkon a váradi házat és a szomszédos telkeket.

Apafi, hogy a kollégiumot megerősítse, az intézet „oktató és tanító mestereit s mostani és jövődöbéli tanítványait, név szerint pedig tiszteletes és tekintélyes Vásárhelyi Péter urat, a szent teológiának azon kollégiumbeli tanárát, a mostani és ez utáni társait, ím ezen kiváltságukkal ruházzuk fel.

I. Az osztályok felállításában, a tanítás módszerében s mindenben, ami a tanítók, és tanulók sikerét érdekli, senki nekik rendelkezni ne merészellen!

II. Semmiféle bántalommal, sértéssel, kisebbitéssel őket senki, s jelesen Enyed város lakói ne illessék...

III. Mennyire az idők viszontagsága engedi, s a kollégiumnak a hosszas háborúk alatt elpusztult jószágai birják, szokott illetményt a kollégium javainak kezelői maga idejében multhatatlanul megadják nekik, nehogy a tanulmányok rovására ilyen gondok nyugözzék őket.

IV. A kurátor urak a tanárokkal és oktatókkal közösen... egyetértéssel orvosolják a felmerült bajokat.

V. Kollégiumunk tanárainak, oktatóinak, s többi tagjainak azonban a fennírt kiváltságokat azzal a feltétellel adjuk, hogyha ki közülök, a jövőben bármikor isteni és emberi törvényekkel nem tö-

rödde, bűnökkel, avagy bárminő szerencsétlenséggel bélyegezi magát, azt irgalom nélkül ökö magok megbüntessék...”

Ezt a kiváltságlevelet 1662 okt.20.-án adta ki Apafi Mihály fejedelem, s a kollégium gondnoka, Bethlen János aláírta. A kollégium anyagi egyezséget kötött Enyed városával. Elengedte a 300 ft. évi taksát, és helyette megkapta a felyenydi patakon lévő cseremalmot. Feljegyzések szerint Apafi a szomszédos kastélyból figyelte: pontosan járnak-e a tanárok órára; egyben eltöltötte a söt szállító szekereket a főtéri útról, hogy a zakatolásukkal ne zavarják a tanárokat. Az iskola áthelyezése az elején ideiglenesnek volt szánva. Míután 1658. február 10.-én II. Rákóczi György az enyedi tanárokat nemesi rangra emeli, a nagyurak vissza akarták költöztetni a kollégiumot Gyulafehérvárra, ugyanis az enyedi nemesi rangjukon vélték csorbát ütni azon fejedelmi döntés által, miszerint az iskolát Enyedre helyezik. Az 1682-es enyedi gyűlés után felgyorsult az iskola fejlődése. Megalkották törvényeit, új épületeket építettek, amelyben tanulásra és lakásra alkalmas szobák voltak. Rendrehozták a kollégium birtokait is a tatárdúlás után. A tanárok a 250 ft.-os fizetés mellett terményeket és bort is kaptak. (Egy pár csizma ára 1 ft.) Az új iskolában a három német professzor mellett az alsóbb, mai szóval gimnáziumi osztályokban három, utóbb több magyar segédtanár, collaborator is működött. A legkisebb gimnáziumi és az elemi tanulókat az idősebb, vagy végzett diákok tanították, mint publicus praeceptorok. A nagyobb diákok voltak a kisebb tanulók magántanítói.

Az iskola szervezetében, szellemében és tanításában a főiskola három tanárának hatása tükröződik leginkább: a strassburgi Sturm Jánosé, a wittenbergi Melanchton Fülöpé és a goldbergi Trotzendorf Bálinté. Főcél az alsóbb osztályokban a tiszta latinság, fent az ékes latinság megtanítása volt. Ezen kívül sok bibliai idézet „locus“ betanulása, hogy a leendő papnak legyen bőséges fegyvertára hitének a más felekezetűek ellen való megvédésére. A kollégium mellett fennállott és különösen I. Rákóczi György alatt felvirágzott a nemes úrfiak udvari iskolája, az „aulicum collegium“ Keresztúri Pál vezetése alatt. Ő sürgette és gyakorolta a tanításban az anyanyelvnek felhasználását, reáltárgyak tanítását, a tanulókkal való emberséges bánásmódot, a szókratészi kérdező módszert. 1653-ban a három német tanár közül már csak maga Bisterfeld volt Erdélyben. Ekkor jött haza Hollandiából Apáczai, s lett a poétai osztály segédtanára. Vele teljesen új szellem kezdődött. A tanításban Amos Comenius követője volt. A filozófiában a kritikai vizsgálódás jogosultságát hirdette. Az egyházkormányzásban az önkormányzat híve. Apáczait „veszedelmes elveieit“ Kolozsvárra helyezik át.

*** ** *

Amerikai terrortámadás

Szatmár megyében és az ország más helységeiben is gyásznapot tartottak és kegyelettel emlékeztek meg az amerikai terrortámadás áldozatairól. A templomokban szentmisét, istentiszteletet tartottak, a kereskedelmi egységek ablakaiban gyertyákat gyújtottak, megszólaltak a templomok harangjai. Délben félbeszakítottak minden tevékenységet, a rádió és tévéállomások megszakították műsoraikat. Ion Iliescu államelnök elítélte a terrortámadást és kifejezte sajnálatát, mert a támadás veszélyezteteti nemcsak Amerika, hanem a föld békéjét is.

Bajusz Tünde

Sarokház
Csemege
Ct.: Tímár Vince

Partner üzlet-
ház tagja

Kedves vásárlóink!
Termékeinkkel mindig
az Önök szolgálatában
állunk!

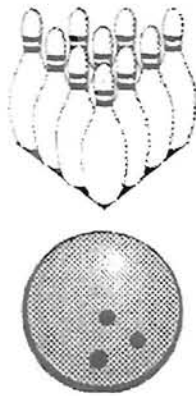
Folyamatosan
friss húsok

- ☞ akciós termékek
- ☞ kolbászhus minden mennyiségben
- ☞ cukrászsütemények
- ☞ tortarendelést felvesszünk

Blaha u.27. Tel.:386-691
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Jogi tanácsadás

Kedves Olvasóim!

Sorozatomban ezúttal a büntethetőséget kizáró okokról, a büntetőjogi felelősségre vonás akadályairól fogok szólni. Ilyen kizáró okok, a gyermekkor, a kényszer és fenyegetés, kóros elmeállapot, a tévedés stb. Vegyük tehát sorra ezeket:

A gyermekkor:

Nem büntethető, aki a cselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét nem töltötte be.

A kóros elmeállapot:

Nem büntethető, aki a cselekményét az elme működés olyan kóros állapotában – így különösen elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban, vagy személyiségzavarban – követi el, amely képtelenné teszi a cselekmény következményeinek felismerésére, vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

A kényszer és a fenyegetés:

Nem büntethető az a személy, aki cselekményét olyan kényszer, vagy fenyegetés hatása alatt követi el, amely miatt képtelen az akaratának megfelelő magatartásra. A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha a kényszer vagy a fenyegetés az elkövetőt korlátozó akaratának megfelelő magatartásban.

A tévedés:

Nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott. Nem büntethető, aki cselekményét abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van. A tévedés nem zárja ki a büntethetőséget, ha gondatlanság okozza és a törvény a gondatlanságból eredő elkövetést is bünteti.

A cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka:

Nem büntethető az, akinek a cselekménye az elkövetéskor olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható leggyengébb büntetés is szükséges.

Jogos védelem:

Nem büntethető az, akinek cselekménye a saját, illetőleg a másik személye, javai, vagy közérdek ellen intézett, illetőleg ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges. Nem büntethető az sem, aki az elhárítás szükséges mértékét azért lépi túl, mert az ijedségtől, vagy menthető felindulásból képtelen azt felismerni. A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az ijedség, vagy menthető felindulás az elkövetőt korlátozza az elhárítás szükséges mértékének felismerésében.

A végszükség:

Nem büntethető az a személy, aki a saját, illetőleg mások személyét vagy javait közvetlen és másképp el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelmében így jár el, feltéve, hogy a veszély előidézése nem róható a terhére, és a cselekménye kisebb sérelmet okoz, mint amelynek elhárítására törekedett. Nem büntethető az sem, aki azért okozott akkora vagy nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett, mert ijedségtől, vagy menthető felindulásból képtelen felismerni a sérelem nagyságát. A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az ijedség, vagy menthető felindulás az elkövetőt korlátozza a sérelem nagyságának felismerésében. Nem állapítható meg végszükség annak javára, akinek a veszély vállalása hivatásánál fogva kötelessége.

A magánindítvány hiánya:

A törvényben meghatározott esetekben a bűncselekmény csak magánindítványra büntethető.

A magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult.

Ha a sértett korlátozottan cselekvőképes, a magánindítványt törvényes képviselője is, ha pedig cselekvőképtelen, kizárólag a törvényes képviselője terjesztheti elő. Ezekben az esetekben a magánindítvány előterjesztésére a gyámhatóság is jogosult. Ha a magánindítvány előterjesztésére jogosult sértett meghal, a hozzátartozója jogosult a magánindítvány előterjesztésére. Bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítvány valamennyi elkövetőre hatályos. A magánindítvány nem vonható vissza.

Ugrinné Dr. Katona Klára

SPORT

Az Alföldi csoport NB. III-as 2001/2002 évi bajnokságának eredményeid

Szeptember 1-én

Gyomaendrői VSE – Hódmezővásárhely 0:0

A táblázat második helyezettjét láttuk vendégül, akik könnyű győzelmet reméltek. Végül nem sok híja volt a meglepetésnek. Igaz, rutinos Hanyecz Jani kapusunknak oroszlán része volt az eredményben. Az alaposan megszervezett védelemnek érdeme a pontszerzés. Az egy pontnak is nagy értéke van! Jogos reményeink beteljesedését várjuk Bakos és Sólyom bekapcsolódásától. A fiúk teljesítménye igen értékes volt. Nehéz küzdelemben álltak helyt.

Szeptember 9-én

Rákóczi falva – Gyomaendrői VSE 4:1

Két ellentétes féldőt láttunk. Erőben és ötletes játékokban a vendégek több gólt szerezhettek volna, de sorra elszalasztották a kínálkozó alkalmakat. Fordulás után a gyorsan szerzett szerencsés góllal a hazaiak megtámaszkodtak, csapatunk túl hamar és túl könnyen feladta a további küzdelmeket. Az eredmény – fájó kimondani – reális volt. Egyetlen gólunkat Illyés szerezte.

Szeptember 15-én

Gyomaendrői VSE – Csongrád 5:0

Végig a hazaiak irányították a mérkőzést. A gólarány híven fejezi ki a két csapat közötti erőkülönbséget. Bakos 3 gólt szerzett! Kivüle még Tóth és a fiatal Palyusnik a góllövők.

Szeptember 22-én.

Csapatunk szabadnapos volt.

Márton Gábor

911

A címben szereplő szám Amerikában megfelel a hazánkban működő 112-es segélyhívó telefonszámnak. De mostantól egy szörnyű dátumra is emlékeztet: 9. hó 11. napján érte a világot az eddig csak filmvászonon elképzelhető (és sajnos látható) legnagyobb terrorista brutális.

Férfikorom óta kétszer könnyeztem.

Először, amikor a villámcsapástól leégett hunyai templom üszkös maradványait megláttam. A természet erőivel szemben érzett keserű tehetetlenség csalt könnyeket a szemembe akkor.

Másodszor most, amikor egyenes adásban láttam a terrorista gonoszság példa nélküli gaztettét. Ez már nem a keserű tehetetlenség könnyei voltak, hanem a sátáni gonoszság világunkban való jelenléte felett érzett szomorúság könnyei voltak.

Az áldozatok számát, a károk nagyságát, a megtorlás hatásait még nem ismerjük. De minden híradásból kiderül, hogy e katasztrófális tettnek olyan emberi összefogás, szolidaritás, segítőkészség lett az első eredménye, mely azzal a jóhírrrel száll szerte a világba, hogy a gonoszság nem tud győzni, a jóság felülmúlja azt.

Engem is meggyőzött, jobban mondvá megerősített, hogy az a „szakma”, amelyet választottam, az a hivatás, amelyre meghívott az Isten, feltétlenül szükséges ebben a világban. Kell, aki az embereket a jóra, az erkölcsösre, a szelidségre és a szeretetre tanítja. Akkor is, ha nem látjuk rögtön a kézzelfogható eredményét. Mert a gonosz csak rombolni, pusztítani és ölni tud, a jó meg életet ad és épít, s ezért mindigis győzni fog a gonosz felett. A jót semmi gonoszság nem tudja kiölni az emberekből.

Seidl Ambrus
tiszaszigeti plébános

Kertbarátok kiállítása

Három település rendez évről-évre a kertészeti termékekből kiállítást. Ezúttal a Gyomaendrődi Nyugdíjas Kertbarátok voltak a házigazdák.

Szeptember 13-án délelőtt 11 órakor nyílt meg a kiállítás, melyet a Békéscsabáról érkezett Tóth Adorján kertészeti referens elismerő, szavakkal nyitott meg. Polgármestertünk is meleg szavakkal köszöntötte a kiállítókat s az összesereglett vendégeket. Megtisztelte jelenlétével a kiállítást Dankó Béla Kondoros polgármestere is. A kiállítók között találtuk a kondorosi kertbarátokat, a szarvasi kertbarátokat, városunkból a Bethlen Gábor Szakiskolát, Tímár Ernőné virágboltost, Várfi András gazda boltját. Az iskolák közül kiállítottak a Bethlen Gábor Szakközépiskola, a Szent Gellért Katolikus, a Rózsasági Kálmán, a Kiss Bálint általános iskolák tanulói. S nem feledkezhetünk meg a legkisebb kiállítókról a Selyem úti és a Kossuth úti óvodák gyermekeiről.

Igen kedves színfoltja volt a kiállításnak a Gyomai Kézimunka Szakkör gyönyörű terítői, párnái, gobelin képei, falvédői.

Ez a lélekemelő és szemet gyönyörködtető kiállítás szép példája annak a civil összefogásnak, amely azt tűzte ki célul, hogy a környezetét széppé tegye, védje a természetet és élvezze, és a nagy közönségnek is megmutassa munkájának gyümölcsét. A tenni akaró, a környezetükért felelősséget vállaló tehetséges embereket összefogó civil szervezetek, az óvodai és iskolai pedagógusok és tanulók eredményes munkájának bemutatása volt ez a kiállítás. Okkal remélhetjük, hogy azok a felnövő óvodások és iskolások, akik gyümölcsből, magvakból, és más természetes anyagokból szebbnél szebb mese figurákkal és más ötletes képekkel örvendezteték meg a látogatókat, ezek a gyermekek kamasz és felnőtt korban nem fognak fákat tördelni, és más természeti károkat okozni. Ennek a kiállításnak képeiről ez is eszébe jutott az oda látogatóknak, akik 3 napon át igen nagy számban érkeztek.

Köszönet illeti a Gyomaendrődi Kertbarát Kör vezetőit, valamint minden kiállítót, akik szervezték, és természetesen saját gyümölcseiket is bemutatták.

És amit nem lehetett elmondani, beszéljenek helyettünk, mondják el a képeket.

Császárné Gyuricza Éva

Mária néni meséi

Miska és barátai - VI. rész

Kedves gyerekek! Ugye emlékeztek még Miskára és barátaira? Most folytatom mesémet, figyeljétek!

Fityfiritty értetlenül csóválta a fejét, mikor Kukucska olyan hirtelen eltűnt.

- Dehogyan varázsoltam el! - tiltakozott megbántottan - Talán hazament.

- Azt láttuk volna, - nézelődött jobbra, balra Miska. - Itt kell lennie, talán a zsák mögé bújt.

- Nincs itt! A katlan mögött se, - motyogta kicsit ijedten Tóbi.

Fityfiritty izgatottan felkiáltott. - Ott van! Látom a farka hegyét abban a kis nyílásban a falon.

- Hát persze, - bosszankodott Tóbi - ezt is csak Kukucska találhatta meg, rögtön bele is üti az orrát. Gyere ki onnan Kukucska!

- Nem mozdul! - Ijedezett Fityfiritty, - biztosan beszorult. Várj, majd kihúzó onnan.

- Jön is már! - Örvendezett Tóbi. - Húzzad erősebben! Na, sikerült! Jó, hogy itt vagy Kukucska!

Kukucska azonban egy csöppet sem volt hálás. - Hogy mertek kirántani onnan? - kiáltotta mérgesen.

Na nézd! Még neki áll feljebb! Borzolta fel a tüskéit Tóbi - nem hogy megköszönéd, hogy kihúztunk a csávéból!

- Még hogy csávéból! - prűszkölt haragosan Kukucska - Hiszitek vagy nem, ti éppen egy másik barlangból húztatok ki.

Fityfiritty eltátotta száját! - Miket beszél! - huppant le a mogyorózsákra csodálkozva. - Te egy másik barlangot találtál?

- Makk! - Lelkendezett Kukucska. - Nem is akármilyet! Olyan fényesség van ott, hogy szinte vakít! A földön meg ott hever egy-egy...

- Mi hever ott? Nyögd ki már végre! - mondta izgatottan Fityfiritty.

- Honnan tudhatnám! - Duzzogott Kukucska. - Nem volt időm megnézni, de majd most megnézem.

- Igazán megtennéd? - Örvendezett Fityfiritty.

Tóbi rosszalóan csóválta a fejét. - Maradj itt Kukucska! Ne üsd bele az orrodát mindenbe! Egyszer még baj ér kíváncsiságod miatt.

- Nahát! - Húzta fel az orrát sértődötten Kukucska. - Rám aztán igazán mindent lehet mondani, csak azt nem, hogy kíváncsi vagyok. Ezt te tudhatnád a legjobban Tüske Tóbi! Makk! De azért szörnyen szeretném tudni, hogy mi is lehet abban a barlangban - Mindjárt visszajövök! - Kiáltotta, és már el is tűnt.

- Nagyon aggodom érte! - Söhajtott Miska.

- Ugyan sose félj, - húzta ki magát önérzetesen Fityfiritty - ha valami baj érne majd én segí...de hirtelen el is akadt a

hangja, mert nagy recsegés, ropogás támadt, és ő fönn találta magát a csilláron. - Segítsetek, kérlek szépen! - Könyörgött Miskának és Tóbinak, - biztosan ez a zenebona repített fel ide.

- Várj, hozom a létrát, - mondta Miska, és buzgón iparkodott segíteni Fityfirittynek, hogy újra biztos talajon érezze magát. Am Fityfiritty még földre sem érkezett, mikor Tóbi elhaló hangon megszólalt: - eltűnt a nyílás a falról. Kukucska most már soha többé nem tud visszajönni.

- Hiszen ez borzasztó, - tapogatta a sziklafalat rémülten Miska - Tennünk kell valamit, de ez itt olyan kemény, hogy sohasem tudjuk áttörni.

- Akkor hát kezdem! Fakarika vaszegen, a ki mokus itt legyen! - sutogta Fityfiritty.

- Hát mit csináltok ott a falnál? Talán sóbálvánnyá váltatok? - Szóltat meg a hátuk mögül váratlanul a mokus.

- Kukucska! Kukucska! Csakhogy itt vagy megint! - Örvendezett Miska és Tóbi. Fityfiritty pedig önérzetesen kihúzat magát: - En varázsoltam elő! Mit szoltok? Sikerült a varázslat., mégsem kell mennem a mágusiskolába!

- Abban ne reménykedj! - Kuncozott csúfondárosan a mokus. - Engem nem varázsolt elő senki. Egyszerűen besétáltam az ajtón. Nem láttad?

- De hát a nyílás! Eltűnt a nyílás! - Persze, hogy el! Mert én találtam odaát egy gombot, azt megnyomtam, és máris kint találtam magam a barlang előtt.

- Legalább többé nem is tudsz bemenni oda! - Dörmögte megkönnyebbülten Tóbi.

- Sajnálom is nagyon, mondta Kukucska, - mert annyi érdekes dolog van ott, hogy az csoda. Egy nagyon fényes üveggömb, egy pálca, meg még rengeteg kacat.

- Mi az, hogy kacat? - toporgott izgatottan a manó. - Az a varázsgömb volt, meg a varázspálca! És akkor biztosan ott volt a varázsszőnyeg is, meg az Aladin csodalámpája.

- Ezeket gondolod? Láttam ott egy ócska szőnyeget, gondoltam jó lesz pihenni rajta, mert nagyon elfáradtam. S mivel esteledik, elhoztam a lámpát is. Nem is bánom, ha szundítunk egy keveset. - Ásított nagyokat Kukucska.

- Hát ennyi izgalomra nem is fog ártani, - kuporodott a szőnyegre kényelmesen Tóbi, és Fityfiritty is buzgón helyeselt

- No, csak szundikáljatok, nekem most már haza kell mennem. Almodjatok szépeket, jó éjszakát kívánok. - Búcsúzott Miska, de azt már senki sem hallotta. A varázsszőnyeg álomba ringatta a manót, a sünit, a mokus. Hogy miféle kalandok vártak rájuk ezután, elmesélem a legközelebb.

JÖN AZ ŐSZ

Kertek alatt fut a csösz,
Lépte nyomán jön az ősz!
Hegyre, völgyre költözik,
Ködszába öltözik.
Utazik a szelek szárnyán,
Hideg eső szivárványán,
Iparkodik, mert a tél
Hamar a nyomába ér.

Így kergetik egymást sorban,
Sose lankak egysátorban.
Elő jár a tavasz zöldben,
Megfürdik a tótükörben,
Aztán fénylő napsugárban
Széllő súgja, „nyár van, nyár van!”
Amde újra fut a csösz,
Mert nyár után jön az ősz.

BÉKAHÁZ

Kicsi kerék, nagy a kút,
Oda visz a gyalogút.
Mohos mélyén békaház,
Breke Berci ott tanyáz

Nagyot ugrik, körbe lép,
Fényes vár a kútfenék.
Tükrös taván hold remeg,
Csillaglámpák fénylenek.

Gyűrűzik a puha csönd,
Jobb itt lenni, mint odafönt.
Sose bús a békaház,
Hol a békanev tanyáz.

Öreg légy a citerás,
Szép élethez mi kell más?
Vendég is van, víg koma,
Szűnyogcomb a lakoma.

Kicsi kerék, nagy a kút,
Oda visz a gyalogút,
Mohos mélyén békaház,
Breke Berci ott tanyáz.

A mesét és a verseket írta Iványi Mária

Trodalmi oldal

Illatos mezők

III. Két szólabban énekeljük Arany János dalait

Játszunk. Ötödikben végigjátsszuk a János vitézt, hatodikban a Toldit. A bukott tanulókat elsőnek feleltetem stilsztikából. Janczra rámosolygok, mielőtt felszólítom; Fábían Maritól tájszavakat kérdezek. Az osztályterem falára jelmondatokat kell írunk. Ez a rendelkezés, az ötödik bé nem „A néppel a tűzön-vízen át” jellegű mondatokat választja, hanem ezt a József Attila-idezetet: „Munka, szabadság, kenyér, s jószavak.” Hatodikban Babits Mihály sorát írjuk majd a falra, ezt: „Nem játék a világ! Látni, teremteni kell!”

Az igazgató csöndben figyeli az osztályt.

Az osztály érti a „játék” és a „nem játék” közötti különbséget. Ötödikben az igazgató bejön a Petőfi halálát tárgyaló órára, és leül középen a hátsó padban, a hátak mögött. „Orosz szurony végzett vele. Előlről érte a döfés, a gyomrán. Szemtanuk szerint, amikor a tömegsírba dobták, még élt.” Utolsó óra, este, kicsöngettek. Az osztály némán ül. Az igazgató ül és néz bennünket.

Félévenként minden osztályfőnöknek részletes jelentést kell írnia. „Az osztály létszáma 30 fő – írtam 1960. január 23-án. – Ebből munkás származású 18, alkalmazott 9, értelmiségi 2, egyéb 1.” Ilyeneket írtunk akkoriban.

„Az osztály félévi tanulmányi átlaga 2,85; a munkás származásúak tanulmányi átlaga 2,54. A munkás származásúak közül jó rendű 3, közepes 6, elégséges 3, elégtelen 6. A gyenge eredmény mindenekelőtt szociális okokra vezethető vissza. Az elégtelen és az elégséges rendű munkástanulók körülményeit a neveknel részleteztem. Sokukat nehéz kimozdítani a közönyből, a nemtörődomségből, a lustaságból. Az osztály napközis. A napközivezetővel együtt megteesszük, amit lehet: tanácsot adunk a szülőknek, korrepetálunk, iskolán kívül is foglalkozunk a tanulókkal (művelődési kör); de a rossz családi életet egy-egy szociális segély nem oldja meg.”

Alig múltam 26 éves, amikor ezt írom. „A VI/b-be 9 túlkoros jár; harmadik éve ez az osztály örökli a legtöbb osztályismétlőt, illetve javítózót. A szellemi színvonal egyébként is alacsony. Van néhány gyógypedagógiai és ideggyógyászati esetünk. A kérdés társadalmi súlyát ismerve, a jövőben is mindent el fogok követni...”

Az igazgató mosolyogva megkérdi, ugye, nem gondolom komolyan, hogy a munkások gyerekei lusták. – Meg fogod te ezt oldani, Agneske – mondja. (Igy hív.) – És mi az a művelődési kör?

A művelődési kör még ötödikben alakult, az osztályból mindenki benne van, a bukott tanulók is. Könyvtárat hoztunk össze, tíz fillér egy kölcsönzés, a pénztáros Nagy Zsuzsa, aki matematikából osztályelső. Szavalóversenyt rendeztünk, Janiczky lett az első A walesi bárdokkal. Két szólabban énekeljük Arany János dalait. Az Iroszobámát és A tudós macskáját, a költő maga szerzte a zenét, a szótót Stroch éneklí, akiről kiderült, szép, tiszta hangja van. Strochot azóta nem veri az osztály, és Stroch azóta nem árul be senkit. Negyedévenként képtárba megyünk. Legutóbb Lotz Károly aktképeit néztük meg. Semmi szemlesütés, semmi röhöncsélés, a jövőben semmi falfirka. Itt kell megszokni a felnőttiséget, otthon nem mindenkinek sikerül. Azt a szovjet háborús filmet, ahová múltkor befizetett az iskola, megvitattuk a művelődési körben. Aki rosszul lett, azt elengedtem a moziból.

Két nap múlva az igazgató újra hivat.

– Rendben van a művelődési kör – mondja. – De el kell nevezni úttörő művelődési körnek.

Elnevezzük.

A pomázi Kőhegyen detektívesdit játszunk, a szereplők ott helyben találják ki a történetet. Nagy Judit az osztály jegyzője, zsirpapíron örökíti meg a bírósági tárgyalást.

„Mint tudjuk a vizitörvények megsértésével Magyarország belsejébe hatolt a „Patricia” nevű holland kalózhajó. Ezen a jachton érkeztek meg a hírhedt Palermó ikrek, kik származásukra nézve spanyolok. Szüleik csendesesen hátulról verték fejbe a húskloffolóval, de legjobb esetben a palacsintasütővel a járó-kelőkét. Az ikrek 3 vannak, Lorenzó, Marco és Giovanni. A bíróság megoszlása: főbíró, ékszer-szakértő, orvos, vádló, védő, tanú.” A vád és védőbeszéd elhangzása után a tanú kihallgatása következik. „A tanú ékszerai az egyik halott alsóneműjében voltak találhatóak. A halotról kiderült, hogy csak tehalott, így ő is a vádlottak közé került.” Lassanként mindenki gyanúba keveredik, sorban letartóztatják a szereplőket: „A Lorenzókat golyó-általi halálra, a többieket pedig 5 évi börtönre ítélték. Nagy zúgolódás támadt, ekkor az álfőbíró ledobta álruháit, s ott állt előttünk Gregory Wellington Broowen, a hírhedt amerikai gengszter. Kattant a karperec, 15 év.” Ez a főgengszter én voltam. Valaki szemtelen három keresztet rakott a zsirpapíron az aláírásom helyére. Angol dalokat énekelve jöttünk le a hegyről.

Egy októberi osztályfőnöki órán 1956-ról beszéltünk. Megállapodtunk abban hogy az „ellenforradalom” elnevezés helytelen, de a „forradalom” sem pontos, hiszen a kezdeteknél nem volt szó rendszerváltozásról. „56-ot felkelésnek fogjuk nevezni. „És ha egy ember azt mondja a munkahelyén, hogy felkelés volt, és elveszti miatta az állását!” – kérdezte valaki. – Hosszas vita után arra jutott az osztály, hogy „a magányos ember mondhatja, hogy felkelés volt, de akinek hat gyereke van, nem lehet olyan bátor. A családot el kell tartani.”

Észembe sem jutott, hogy valaki följelenthet.

Újpest messze esett a város életétől, de a tanterv számontartotta, az írók közül kik kaptak börtönbüntetést, és kik nem publikálnak – kik „hallgatnak” – azok közül, akik nincsenek börtönben. Illyés Gyula akkor még hallgatott. Az osztály megtanulta Illyés elbeszélő költeményét, A csudafurulyás juhászt, amelyet szerzője mintha egyenesen színpadra írt volna. A történet – hogyan táncoltatja meg a juhászlegény a sánta ördögtől szerzett furulyával az igazság elvesztőit – magyarázat nélkül mindenkinek jól esett, a darabot naponta próbáltuk.

„Hol volt, hol nem egy juhász, / jó nótás, jó furulyás, / hetyke, büszke igazi / sókimondó pusztafi.” Magát a vers testét Kárpátira bízta, tudta, hogy a közönséggel is úgy fog összenézni, ahogy velem, onnant a középső padorból. A juhászlegény Koltai volt, az álmodó szemével, Nagy Zsuzsa a szabadító feleség, a sánta ördög Fábían Lujzi, itt most izeghet-mozoghat, ördögszarvval, farkokkal, bekormozott arccal, az igazság elvesztői is mind táncolnak a jellemükben, pénzeszacskóval, kitömött hassal, talárban, kakastollal, Hübner örültnek öltözik, az „alja költő” szerepében, Bindernek a dédnagyanyja csinál királyi koronát, még akasztófa is van, hóhérral, a megtáncoltatott sokaság úgy üvölti: „Húzd! Magasra!”, mintha azt kiabálná: „Feszítsd meg”, és amikor a juhász mégis kiszabadul, a fehérruhás birkanyáj ítéli el a gonosztevőket, „mind aki az igazság vesztére vár”, s a nyájban Jancz a vezérkos, mögötte Grünfeld, vasalt-keményített blúzban, az én kis bukott nebulóim ott csomósodnak a furulyázó juhász körül, mint valami boldog-boldog felhő.

A bemutató nagy siker, Illyés nem jön el, de a Janiczky szép betűivel megírt „Kedves író bácsi!” kezdetű levélre szívélyesen válaszol, engedélyezi az előadást, az igazgató mosolyogva bólint a levélre, ő sem jön el.

Zoltán eljön. Ő is pusztafi, Illyés harmadunokatestvére, Ozorán született. Együtt állunk a színpad mögött, reszketnek az ujjaim.

Év végén már csak három bukott tanuló van az osztályban. Jövőre egy lesz, vagy kettő, gondolom. Aztán egy sem. Nyáron, ugyanúgy, mint tavaly, bezárjuk a könyvtárat; szünetel a művelődési kör, Nagy Zsuzsa elszámol a pénzzel.

Csergely Ágnes

Izgos ízek

október, szüret idejére

Mustos pecsenye

1,5 kg marha vagy borjú hús, 20 dkg füstölt szalonna, 20 dkg zsír vagy olaj, 1 evőkanál cukor, 30 dkg vegyes zöldség, 10 dkg paradicsompüré, 1 db zöldpaprika, 5 dl must, 1 citrom, 1 nagy fej vöröshagyma, 3 egész paradicsom, 1 kávéskanál liszt, só bors.

A szeletekre vágott húst szalonnával tűzdeljük, majd zsíron, serpenyőben nagy tűzön vagy sütőben minden oldalán barnára piritjuk, vigyázva, hogy a húst ne süssük át.

A húst kivesszük. A zsírban sárgára piritjuk a cukrot, és hozzápirítjuk a felszeletelt zöldségeket és a hagymát. Liszttel megszórjuk, friss paradicsomot vagy paradicsompürét adunk hozzá, borsozzuk, felöntjük a fele musttal, és a hússzeleteket szalonna nélkül visszatéve készre pároljuk. Közben fűszerezzük, időnként szükség szerint musttal felöntjük, majd végül egy citrom levét adjuk hozzá. Főttésztaival vagy galuskával tálaljuk.

Seidl Ambrus

NÉPI MONDÁSOK AZ IDŐJÁRÁSRÓL

október

16-án Szent Pál napja táján, ha sok makk terem, hosszú és kemény lesz a tél.

28-án Itt nagyon már Simon, Júdás, jaj már neked inges-gatyás

ORSZÁGOS KONGRESSZUS GYOMAENDRŐDÖN

A Gyomaendrődi Galaktika Baráti Kör
a Magyar UFO Kutató Szövetség támogatásával
„UFOK - a Körösök Völgyében -” címmel
országos kongresszust rendez.

Időpont: 2001. október 6. (Szombat)
de. 10.00 órától 18.00 óráig.

Helyszín: Katona József Művelődési Központ
Gyomaendrőd, Kossuth u. 9.

Program:

10.00 óra: Megnyitó: Dr. Frankó Károly, a Baráti Kör vezetője

10.30 óra: „Amiről nem beszélnek”

Előadó: Sós Tibor

11.30 óra: „Mit akarnak az UFOK?”

Előadó: Nemere István

12.30-13.20: SZÜNET

13.20 - 14.00: „A hipnózis alkalmazása az UFO kutatásban”

Előadó: Dr. Szilágyi Mária

14.00 - 15.00: „UFO - kutatás - Az elmúlt TÍZ év!”

Előadó: Linszter Árpád

15.00 - 16.00: „Időutazás. Párhuzamos Világegyetemek”

Előadó: Máté Imre

16.00 - 17.00: „Kozmikus szex!”

Előadó: Hargitai Károly

17.00 - 18.00: FÓRUM - az előadókkal

A konferencia ideje alatt
az UFO Kutató Szövetség Elnöksége ülészik.

Mindenkit szeretettel várunk!
Belépőjegy: egységesen 300 Ft/fő

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

A TURUL CIPŐ KFT

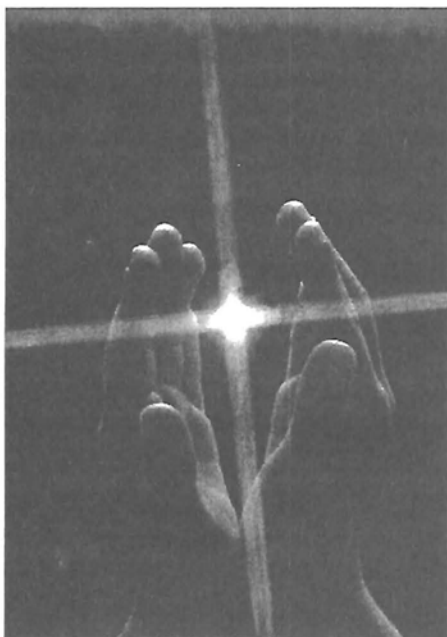

Felvételre keres varrónőket, cipő-felsőrész-készítőket és cipő gyártókat gyomaendrődi, dévaványai és kamuti telephelyeire, tartós munkára, jó kereseti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük, vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251 telefonon Oláh Ferencnél

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben éltek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

ÖZV. GELLAI GERGELYNÉ KOVÁCS MARGIT, aki a Fő út 58. sz. alatt lakott, szeptember 25-én, 74 éves korában hosszú betegség után rövid szenvedés mellett elköltözött az élők sorából. Gyászolják: gyermekei és családjuk.

GOMBKÖTŐ VILMOS, aki az Akác u. 11. sz. alatt lakott, szeptember 23-án 74 éves korában váratlanul az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: felesége, leánya, unokája, rokonai és ismerősei.

GYURICZA JÁNOSNÉ PELYVÁ ETELKA KATALIN, aki a Fő út 30 sz. alatt élt, 48 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Gyászolja családját.

FEKÉCS GYULA, aki lakott a Selyem út 92. sz. alatt, szeptember 17-én, 88 éves korában fél éves betegség után magához szólította Teremtő Istene. Gyászolják: fiai és családjuk.

HONTI ISTVÁN, volt endródi (Décsi úti) lakos, aki Balatonbogláron a Kolozsvári u. 8-ban élt, szeptember 9-én 72 éves korában rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái, a rokonok és barátok.

HORNOK ZOLTÁNNÉ TÍMÁR MARGIT, aki lakott Polányi Máté u.58. sz. alatt, szeptember 15-én 69 éves korában váratlanul magához szólította az Úr. Gyászolják: leánya, veje, unokái, a rokonok és az ismerősök.

LIZICAI ISTVÁN, aki a Zrínyi Miklós u. 51. sz. alatt élt, augusztus 23-án 74 éves korában hosszú be-

tegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolja családját.

ÓVARI TÍMÁR SÁNDORNÉ SEPRENYI ERZSÉBET, aki a Petőfi út 62. sz. alatt élt, augusztus 30-án 60 éves korában elhunyt. Gyászolja szerető családját.

PINTÉR ANTALNÉ FARKAS MARGIT, aki a Kisréti utca 18. sz. alatt élt, szeptember 11-én 79 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családját.

SZABÓ ZOLTÁN, aki az Apponyi út 45. sz-ban lakott, 22 éves korában szeptember 1-én tragikus kimenetelű közlekedési baleset során veszítette el drága életét. Gyászolja családját.

TAKÁCS SÁNDORNÉ VARJÚ ESZTER, aki a Décsi u. 11. sz. alatt lakott, szeptember 11-én 87 éves korában az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: férje, leánya, unokái, unokája felesége és dédunokája.

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Ír úti áldás

Simuljon előzekényen a lábad alá az út,
és támogassa meg szél a hátadat,
arcodat fűrössze fényében s melegében a nap,
és bő eső itassa szomjas földjeid,
amíg újból nem látjuk egymást te meg én,
Isten tartson meg óvó tenyerén!
Ha pihensz vánkosodon,
hajoljon Isten hozzád,
és tartson gyöngéden óvó tenyerén.
Fölfelé vezessenek utaid,
és barátságos idő kísérje lépteid,
szél támogassa erősen a hátad.
S ezen felül még azt kívánom, hogy
legyél már rég otthon az égben,
amikor az ördög észreveszi hiányod.

Az Úr legyen előtted,
hogy jó utat mutasson neked.
Az Úr legyen melletted, hogy
karjaiba zárjon és megvédjen
a veszedelmektől.
Az Úr legyen mögötted,
hogy oltalmazzon a gonosz cselvetéseitől.
Az Úr legyen tebenned,
hogy megvigasztaljon, ha szomorú vagy,
hogy megvédjen, ha rád rontanak.
Az Úr legyen fölötted, hogy megáldjon.
Így áldjon meg téged a jóságos Isten
ma, holnap és mindenkor.

És Édesanyádat is köszöntöm imígyen.
Az Úr legyen előttetek,
hogy jó utat mutasson nektek.
Az Úr legyen mellettetek, hogy
karjaiba zárjon és megvédjen
a veszedelmektől.
Az Úr legyen mögöttetek,
hogy oltalmazzon a gonosz cselvetéseitől.
Az Úr legyen tibennetek,
hogy megvigasztaljon, ha szomorúak
vagytok,
hogy megvédjen, ha rátok rontanak.
Az Úr legyen fölöttetek, hogy megáldjon.
Így áldjon meg titeket a jóságos Isten
ma, holnap és mindenkor.
(Ősi ír imádság)

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

A cserjék, falevelek elszíneződéséről, és a szőlőt pusztító penészgombákról

„Piros már a fákon a levél,
Süvölt köztük, süvölt az őszi szél,
Homályos a nap, a mező deres;
Pásztor, betyár meleg tanyát keres.”

Részlet: Petőfi Sándor „Piroslik már a fákon a levél c. verséből

A növényeknél a nyugalmi állapotra való felkészülés képessége a törzsfejlődés során alakult ki a közvetlen környezethez való alkalmazkodás eredményeként.

A mérsékelt égövben (ahol mi is élünk) ilyenkor a nappalok rövidülnek, az éjszakák hosszabbakká és hűvösebbekké válnak. Ennek következtében az anyagcsere lelassul, csökken a levelek klorofill szintje és elszíneződnek. E kedvezőtlen körülmények miatt a levélnyel és az ág között egy vékony réteg képződik, és a fizikai feszítőhatás következtében a levél lehull.

Kós Károly egyik munkájába így ír az ősziről:

„Ősz lett, és a házsongárdi kertekben szedték az almát meg a körtét, és verték a diót. Ó, gyönyörűségesen szép őszi! Soha-soha annyi színesség olyan tarkaság, mint ilyenkor, amikor a falevél változtatja a színét, készülvén az örökkévaló elmúlásra.”

S valóban! Festők palettájára kívánczik ez az évszak, amikor felöltözteti magát még egyszer pompás színeiben az Ősz, királyi palástjában búcsúzik a nyártól.

Ilyenkor a lelassult anyagcsere következtében a tavaszi megújuláshoz szükséges tartaléktápanyag a gyökerekben, az ágrendszerben, rügyekben halmozódik föl.

*** **

Szőlőlisztharmat

Ismerőseim körében a szőlő gombakártevői közül a lisztharmatot nem tartották súlyos kártevőnek. Egyedül a peronoszpóra ellen védekeztek. Az idei nyári időjárás kedvezett a lisztharmat penészgomba elszaporodásának. Ugyanis a gombakártevőknek a tartós száraz meleg (25-35 C.) időjárás a kedvező. (Július, augusztus.) A gomba a szőlő levelén, hajtásán, és a bogyókon élőködik. Arról ismerhetjük fel, hogy az említett növényi részekben világos szürke fénytelen, lisztszerű bevonatot látunk. A gombafonalakból kiemelkedő szárazon fejlődnek a spórák. (Szaporító szerv.)

**AUGUSZTUS 23-TÓL SZEPTEMBER 24-IG Gyoma
BELTERÜLETÉN 72 MM CSAPADÉK ESÉTT. AZ ELMÚLT
ÉVBEN EZ IDŐ ALATT 20,3 MM HULLOTT.**

Szeretném hangsúlyozni, hogy e gombabetegség a szőlő említett részeinek a felületén élőködik. A megtámadott részek az élőködés folyamán elszáradnak, a vesszők nem érnek be. A bogyók nem fejlődnek, a héja elszárad, majd felreped, és jól láthatóak lesznek a magvak. A felrepedt bogyók párolgásnak indulnak és töppednek, a héj szürkésbarnára színeződik. A felnyílt bogyókat megtámadhatja a szürkepenész és megindul a rothadás. **A súlyos lisztharmat-fertőzés nemcsak az idej termésben okozhat kárt hanem rügyek fertőzésével a a következő évben már korai megbetegedéssel fenyegeti a növényi részeket.** A vesszők, ha megfeketedtek, vagy barna-foltosak, tavasszal kéntartalmú lemosó permetezést alkalmazunk. A későbbiek során szintén (ha fellépett a lisztharmat) réztartalmú szerrel (Thiovit, Surfalol) védekezünk. Ha túl meleg van (déli órákban) kevesebb szert alkalmazunk, mint reggel vagy este, mert fennáll a perszeles veszélye. (Ugyanis a kéntartalmú szerek az erős napfénytől perzselődnek. Otellót egyáltalán ne permetezzünk kéntartalmú szerrel.

*** **

Szürkerothadás

Ha a bogyó zöldborsó nagyságú fennáll a veszély a Botrytis gomba behatolására. Az utat elkészítheti a szőlőmoly, érés felé a darázs, eső utáni héjrepedés, jégverés. Az esős, párás idő kedvez a fertőzésnek. A bogyókon egérszürke bevonat képződik, majd barna színű beltartalma leveses lesz, ráncosodik, rothad, és végezetül lehullik. Elsősorban a puha héjúaknál (Szőlőskertek királynéja stb.) valamint a tömött fűrtieknél okoz nagy károkat.

Ha a fertőzés után szárazabb idő következik, akkor a gombafonalak lassabban fejlődnek, terjednek. A bogyókon keletkezett repedéseken megindul a párolgás, majd töppedt lesz. Az ilyen bogyókon a penészbevonat nem jelenik meg. Ezt a rothadási folyamatot nemes rothadásnak nevezzük. De ez a nemes rothadási folyamat csak két borszőlőre érvényes!!! Ez pedig a furmint és a hárslevelű. Természetesen kell hozzá földrajzi adottság is. Ilyen a vulkánikus hegy déli lejtője, különleges termőtalaj, északi légáramlattól védett déli hegyoldal. (Tokaj)

Az idén Buvicid-dal védekeztem a szürkepenész ellen.

Több éves tapasztalatom az, hogy városunkban többnyire csak a peronoszpóra gomba ellen védekeznek a kertbarátok.

Hunya Alajos

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

Ajánlataim:

- virághagymák, tulipán, crokus, nárcisz, jácint, amarilis
- rózsatövek, teahibrid, futarózsák
- virágcserépek, virágézsák
- műanyagbordók, savanyító edények
- tartósító szerek savanyításhoz
- műanyag kuka 110, 120 literes
- fóliák, Dűfa zománccfesték
- Vaporex C+M falszáritó adalek
- szegek, csavarok, kéziszerszámok
- gumicsizmák, esőköpenyek
- ruhaszáritók, vasalóállványok
- fürdőszoba szőnyegek, asztalterítők

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császárfi Ferenc. 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323. (06-20) 398-6781 * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császámé Gyuricza Éva. Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nyisz. B PHH/1495/BÉ/1995. *

HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu